

T.C.
MALTEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
KLİNİK PSİKOLOJİ PROGRAMI

YETİŞTİRME YURDUNDA BÜYÜYEN
GENÇ YETİŞKİMLERİN BAZİ PSİKOLOJİK
ÖZELLİKLERİNİN AİLESİ YANINDA BÜYÜYEN
BİREYLERLE KARŞILAŞTIRILMASI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ELİF SAĞLAM

121106111

İstanbul, Eylül 2014

T.C.
MALTEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
KLİNİK PSİKOLOJİ PROGRAMI

YETİŞTİRME YURDUNDA BÜYÜYEN
GENÇ YETİŞKİMLERİN BAZI PSİKOLOJİK
ÖZELLİKLERİNİN AİLESİ YANINDA BÜYÜYEN
BİREYLERLE KARILAŞTIRILMASI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ELİF SAĞLAM

121106111

Danışman Öğretim Üyesi:

Prof. Dr. Nermin ÇELEN


İstanbul, Eylül 2014

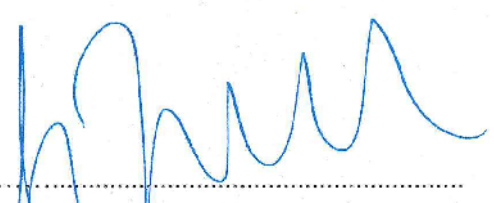
TEZ ONAY SAYFASI

T.C. Maltepe Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne,

16.09.2014 tarihinde tezinin savunmasını yapan Elif SAĞLAM'a ait "Yetiştirme Yurdunda Büyüyen Genç Yetişkinlerin Bazı Psikolojik Özelliklerinin Ailesi Yanında Büyüyen Bireylerle Karşılaştırılması" başlıklı çalışma, Jürimiz Tarafından Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı, Psikoloji (Klinik Psikoloji) Tezli Yüksek Lisans Programında Yüksek Lisans Tezi Olarak **Oy Birliği/Oy Çokluğuyla** Kabul Edilmiştir.


Prof. Dr. Nermin ÇELEN
(Başkan)
(Danışman)


Prof. Dr. Nurgün OKTİK
(Üye)


Yrd. Doç. Dr. Kuntay ARCAN
(Üye)

ÖZET

Bu ara tırmanın birinci amacı, ailesi yanında büyüümü ve yeti tirme yurdunda büyüümü genç yeti kinlerin depresyon düzeyleri, kendini toparlama gücü ve stresle ba etme yöntemlerinde, bazı sosyo-demografik de i kenlere ba lı anlamlı bir farklıla manın olup olmadı nı ara tırmaktır. kinci amacı ise; her iki grubun depresyon düzeyleri, kendini toparlama gücü ve stresle ba etme yöntemlerini kar ıla tırmaktır.

Bu çalı ma; geçmi inde yeti tirme yurdu deneyimi olan 24-39 ya arası 100 genç yeti kin ve ailesi yanında büyüümü 24-39 ya arası 100 genç yeti kin olmak üzere toplam 200 ki inin katılımıyla yapılmı tır. Ailesi yanında büyüümü ki iler rastlantısal olarak seçilmi tir. Yeti tirme yurdunda büyüyen genç yeti kinler ise kartopu örneklem yöntemiyle seçilmi tir. Çalı madaki verilerin toplanması amacıyla; Stresle Ba Etme Yolları Ölçe i, Beck Depresyon Envanteri, Kendini Toparlama Gücü Ölçe i ve ara tırmacı tarafından geli tilen Demografik Bilgi Formu kullanılmı tır. Ara tırmanın amacına yönelik toplanan veriler SPSS 16.0 istatistik paket programına girilmi , istatistiksel çözümlenmeler bu program yardımıyla gerçekte tirilmi tir. Ara tırmadan elde edilen sonuçlara göre, her iki grupta da cinsiyet de i kenine göre depresyon puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Benzer ekilde cinsiyet de i kenine göre kendini toparlama gücü ölçe i puanları arasında da anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Aile yanında büyüümü genç yeti kinlerin kendini toparlama gücü ölçe i puanları ile depresyon puanları arasında yüksek düzeyde ve negatif yönde anlamlı bir ili ki oldu u görülmektedir, $r = 0.473$, $p < .05$. Yurt deneyimi olan genç yeti kinler incelendi inde, kendini toparlama gücü ölçe i puanları ile depresyon ölçe i puanları arasında yüksek düzeyde ve negatif yönde anlamlı bir ili ki oldu u görülmektedir, $r = 0.242$, $p < .05$. Buna göre kendini toparlama gücü ölçe i puanları arttıkça depresyon puanları azaldı ı söylenebilir. Sonuçlardan bir di eri ise; ki ilerinin depresyon puanları ve kendini toparlama gücü puanları aile yanında ya amaları ve yurttta ya amalarına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

Geçmi ya antısında yeti tirme yurdu deneyimi olan ve ailesi ile büyüümü genç yeti kinlerin, stresle ba etme yöntemleri açısından da farklılık gösterdi i ortaya çıkmı tır.

Anahtar Sözcükler: Yeti tirme Yurtları, Genç Yeti kinlik, Depresyon, Psikolojik Dayanıklılık.

ABSTRACT

The initial goal of this research is to investigate if socio-demographic variables lead to significant differentiation in young adults' level of depression, self-resilience and coping methods who have grown up with their families or orphanages. The second objective is to compare the depression levels, self-restoring powers and methods of coping with stress in both groups.

This study was conducted with 100 young adults between the ages of 24-39 who had orphanage experiences in the past and, 100 young adults between the ages of 24-39 who had grown up with their own families. The study was completed with the participation 200 people in total. The participants who had grown up with their families were randomly selected. Adults grown up in orphanages were selected by snowball sampling method. In order to collect data for the study; Coping with Stress Scale, Beck Depression Inventory, Scale of Self-redress and Demographic Information Form, which was developed by the researcher were used. The data collected for the purpose of the research were entered into the SPSS 16.0, statistical software package and statistical analyzes were done by this program. According to the results obtained from this study, there is not a significant difference between depression scores according to gender. Likewise, no significant difference in the scores of resilience related to gender was found. Significantly high level and negative relationship between the scores of resilience and scores of depression of the young adults who had grown up with their families were found, $r = 0.473$, $p < .05$. When examining the young adults who had orphanage experiences, the scores of resilience scale and scores of depression scale had a significant high level and a negative relationship, $r = 0.242$, $p < .05$. Accordingly, it could be said that, when the scores of scale of self-redress increases, the scores of the depression decreases. The depression scores and self-redress scores of young adults varied and differed significantly related to the factor of being raised in a family or in an orphanage.

It has been found out that young adults with past experiences in orphanages and young adults who were grown up with their families have different coping methods with stress.

Key Words: Orphanages, Young Adulthood, Depression, Resilience.

Ç İNDEK İLER

TEZ ONAY SAYFASI.....	i
ÖZET.....	ii
ABSTRACT.....	iii
Ç İNDEK İLER	iv
KISALTMALAR	vi
S İMGELER.....	vi
TABLolar	vii
1.G İR	1
1.1. GENÇ YET İK İNLİK.....	3
1.2. KURUM BAKIMI	4
1.2.1. Kurum Bakımı İle İlgili Yurtiçi ve Yurtdı İnda Yapılan Ara İtırmalar.....	6
1.3. PS İKOLOJİK DAYANIKLILIK	11
1.3.1. Psikolojik Dayanıklılık İle İlgili Yurtiçi ve Yurtdı İnda Yapılan Ara İtırmalar	13
1.3.2. Psikolojik Dayanıklılı ğ İ Etkileyen Faktörler	15
1.4. DEPRESYON	17
1.4.1. Depresyonun Tanımı	17
1.4.2. Depresyonun Ortaya Çıkmasında Etkili Olan Risk Etkenleri	18
1.4.3. Depresyonda Sık Görülen Belirti ve Bulgular	19
1.4.4. Depresyonu Açıklamaya Yönelik Kuramlar.....	20
1.5. STRES KAVRAMI.....	24
1.5.1. Stresle Ba ğ İ Çıkma	25
1.6. TEZ İN AMACI	26
1.7. TEZ İN ÖNEM İ	27
2.YÖNTEM.....	28
2.1.Örnekleme.....	28
2.2.Veri Toplama Araçları	28
2.2.1.Kişisel Bilgi Formu	29
2.2.2. Stresle Ba ğ İ Etme Yolları Ölçe ğ İ.....	29

2.2.3. Beck Depresyon Envanteri	30
2.2.4. Kendini Toparlama Gücü Ölçe i.....	30
2.3. İlem	31
2.4. Verilerin Çözümlemesi	32
3. BULGULAR.....	33
4. TARTI MA.....	51
4.1. Aile Yanında Büyümü ve Yeti tirme Yurdu Deneyimi Olan Genç Yeti kinlerin Depresyon Düzeylerine li kin Sonuçlar.....	51
4.2. Aile Yanında Büyümü ve Yeti tirme Yurdu Deneyimi Olan Genç Yeti kinlerin Cinsiyete Göre Psikolojik Dayanıklılık Düzeylerine li kin Sonuçlar.....	52
4.3. Yurt Deneyimi Olan Genç Yeti kinlerin Yurda Gelme Ya larına li kin Sonuçlar.....	53
4.4. Aile Yanında Büyümü ve Yeti tirme Yurdu Deneyimi Olan Genç Yeti kinlerin Kendini Toparlama Gücü Puanları ile Depresyon Ölçe i Puanları Arasındaki Korelasyona li kin Sonuçlar.....	54
4.5. Aile Yanında Büyümü ve Yeti tirme Yurdu Deneyimi Olan Genç Yeti kinlerin Depresyon Ölçe i Puanlarının Kar ıla tırılmasına li kin Sonuçlar.....	55
4.6. Aile Yanında Büyümü ve Yeti tirme Yurdu Deneyimi Olan Genç Yeti kinlerin Kendini Toparlama Gücü Ölçe i Puanlarının Kar ıla tırılmasına li kin Sonuçlar.	56
4.7. Aile Yanında Büyümü ve Yeti tirme Yurdu Deneyimi Olan Genç Yeti kinlerin Stresle Ba Etme Yöntemlerinin Kar ıla tırılmasına li kin Sonuçlar.....	58
Sonuç ve Öneriler.....	61
KAYNAKLAR	64
EKLER.....	73
ÖZGEÇM	80

KISALTMALAR

BDE: Beck Depresyon Envanteri

KTGÖ: Kendini Toparlama Gücü Ölçe i

S MGELER

\bar{X} : Ortalama

F: Frekans

Ss: Standart sapma

P: Anlamlılık düzeyi

r: Korelasyon

TABLolar

<i>Tablo 1. Katılımcıların aile yanında ve yurttta büyüme durumlarına göre dağılımı.....</i>	33
<i>Tablo 2. Aile yanında büyüyen genç yetişkinlerin kişisel özelliklerine göre dağılımları.....</i>	34
<i>Tablo 3. Aile yanında büyüyen genç yetişkinlerin kişisel özelliklerine göre dağılımları.....</i>	34
<i>Tablo 4. Aile yanında büyümüş genç yetişkinlerin cinsiyete göre depresyon ölçeği puanlarının bağımsız grup t-testi sonuçları</i>	36
<i>Tablo 5. Aile yanında büyümüş genç yetişkinlerin cinsiyete göre kendini toparlama gücü ölçeği puanlarının bağımsız grup t-testi sonuçları</i>	36
<i>Tablo 6. Aile yanında büyümüş genç yetişkinlerin kendini toparlama gücü ölçeği puanları ile depresyon ölçeği puanları arasındaki korelasyon.....</i>	37
<i>Tablo 7. Yetiştirme yurdu deneyimi olan genç yetişkinlerin cinsiyete göre depresyon ölçeği puanlarının bağımsız grup t-testi sonuçları</i>	37
<i>Tablo 8. Yetiştirme yurdu deneyimi olan genç yetişkinlerin cinsiyete göre kendini toparlama gücü ölçeği puanlarının bağımsız grup t-testi sonuçları.....</i>	38
<i>Tablo 9. Yetiştirme yurdu deneyimi olan genç yetişkinlerin kendini toparlama gücü ölçeği puanları ile depresyon ölçeği puanları arasındaki korelasyon.....</i>	38
<i>Tablo 10. Aile yanında büyümüş ve yetiştirme yurdu deneyimi olan genç yetişkinlerin depresyon ölçeği puanlarının bağımsız grup t-testi sonuçları</i>	39
<i>Tablo 11. Aile yanında büyümüş ve yurt deneyimi olan genç yetişkinlerin kendini toparlama gücü ölçeği puanlarının bağımsız grup t-testi sonuçları</i>	39
<i>Tablo 12. Aile yanında büyümüş ve yurt deneyimi olan genç yetişkinlerin stresle baş etme yolları ölçeği planlı problem çözme alt ölçeği puanlarının bağımsız grup t-testi sonuçları</i>	40
<i>Tablo 13. Aile yanında büyümüş ve yurt deneyimi olan genç yetişkinlerin stresle baş etme yolları sosyal destek arayışı alt ölçeği puanlarının bağımsız grup t-testi sonuçları.....</i>	40
<i>Tablo 14. Aile yanında büyümüş ve yurt deneyimi olan genç yetişkinlerin stresle baş etme yolları ölçeği kendine saklama alt ölçeği puanlarının bağımsız grup t-testi sonuçları</i>	41
<i>Tablo 15. Aile yanında büyümüş ve yurt deneyimi olan genç yetişkinlerin stresle baş etme yolları ölçeği kaçınma alt ölçeği puanlarının bağımsız grup t-testi sonuçları</i>	41
<i>Tablo 16. Aile yanında büyümüş ve yurt deneyimi olan genç yetişkinlerin stresle baş etme yolları ölçeği sorumluluğu kabul etme alt ölçeği puanlarının bağımsız grup t-testi sonuçları.....</i>	42
<i>Tablo 17. Aile yanında büyümüş ve yurt deneyimi olan genç yetişkinlerin stresle baş etme yolları ölçeği kadercilik alt ölçeği maddeleri puanlarının bağımsız grup t-testi sonuçları</i>	42
<i>Tablo 18. Aile yanında büyümüş ve yurt deneyimi olan genç yetişkinlerin stresle baş etme yolları ölçeği doğa üstü güçlere inanma alt ölçeği maddeleri puanlarının bağımsız grup t-testi sonuçları</i>	43
<i>Tablo 19. Yurt deneyimi olan genç yetişkinlerin stresle baş etme yolları ölçeği sorumluluğu kabul etme ve planlı problem çözme alt ölçekleri puanları ile depresyon puanları arasındaki korelasyon</i>	43
<i>Tablo 20. Aile yanında büyümüş genç yetişkinleri stresle baş etme yolları ölçeği sorumluluğu kabul etme ve kaçınma alt ölçeği ile depresyon puanları arasındaki korelasyon.....</i>	44

<i>Tablo 21. Yurt deneyimi olan genç yetişkinlerin planlı problem çözme, sorumluluğu kabul etme ve doğaüstü güçlere inanma alt ölçekleri ile sosyal destek arayışı alt ölçeği arasındaki korelasyon</i>	45
<i>Tablo 22. Yurt deneyimi olan genç yetişkinlerin planlı problem çözme alt ölçeği ile kadercilik alt ölçeği arasındaki korelasyon</i>	46
<i>Tablo 23. Yurt deneyimi olan genç yetişkinlerin sorumluluğu kabul etme ve doğaüstü güçlere inanma alt ölçekleri ile kaçınma alt ölçeği arasındaki korelasyon.....</i>	46
<i>Tablo 24. Yurt deneyimi olan genç yetişkinlerin doğaüstü güçlere inanma alt ölçeği ile sorumluluğu kabul etme ve kadercilik alt ölçekleri arasındaki korelasyon</i>	47
<i>Tablo 25. Aile yanında büyümüş genç yetişkinlerin planlı problem çözme ve doğaüstü güçlere inanma alt ölçekleri ile kaçınma alt ölçeği arasındaki korelasyon.....</i>	47
<i>Tablo 26. Aile yanında büyümüş genç yetişkinlerin sosyal destek arayışı alt ölçeği ile kendine saklama ve kaçınma alt ölçekleri arasındaki korelasyon</i>	48
<i>Tablo 27. Aile yanında büyümüş genç yetişkinlerin sorumluluğu kabul etme alt ölçeği ile kaçınma, doğaüstü güçlere inanma ve kadercilik alt ölçekleri arasındaki korelasyon</i>	49
<i>Tablo 28. Aile yanında büyümüş genç yetişkinlerin kadercilik alt ölçeği ile kaçınma ve doğaüstü güçlere inanma alt ölçekleri arasındaki korelasyon</i>	50

1. BÖLÜM

1.GİRİ

Ki ilerin geli im sürecinde aile ya antısının katkısı çok büyüktür. Aile, çocu un ruh-beden sa lı ının geli imi ve ki ili inin geli imi açısından önemlidir. Sa lıklı bir aile ortamından mahrum kalan çocu un duygusal, bedensel ve zihinsel geli imi olumsuz etkilemektedir (Yavuzer, 1996). Çocu un bir güven ortamında yeti mesi ailesine ba lıdır ve çocu a yol göstermek, kurallara uyumunu sa lamak ve çocu a davranı lar kazandırmak ailenin sorumlulu undadır. Çocuk çe itli durumlardan dolayı annesiz ya da babasız kalabilir (Kök, 2000). Çetin ve Çavuo lu'na göre; yoksulluk, göçler, bo anmalar, ebeveynlerden birinin ölümü ve ruhsal sorunlar gibi çe itli nedenler sonucunda aile yapısı parçalanabilmektedir. Parçalanmış aile, çocu un bakımı ile ilgili yasal sorumlulu u tam olarak yerine getiremezse, çocu un bakımında belirsizlikler ve yetersizlikler ortaya çıkabilir. Çocu un bakımındaki belirsizliklerin ve yetersizliklerin varlı ı, onu korunmaya muhtaç çocuk konumuna getirmektedir (aktaran Çiçekolu ve Durualp, 2013). Korunmaya muhtaçlık olgusu incelendi inde; bakımı, yeti tirilmesi, korunması ve gözetilmesindeki eksiklikler nedeniyle çocu un sosyal, fiziksel, ruhsal ve ahlaki yönden sa lıklı bir yeti kin olması risk altındadır. Ko ar'a (1992) göre, çocu u bu duruma dü üren nedenler, yasadaki gibi ana baba yoklu u ya da yoksullu u ile sınırlı de ildir. Ailenin ihmal ve istismarı da çocu un korunmaya muhtaç hale gelmesinde önemli bir i leve sahiptir (aktaran Bulut ve Özdemir, 1998).

Koruma altına alınan çocuklara yönelik geli tirilen bakım modelleri ülkeden ülkeye de i mektedir. O ülkenin sosyal, ekonomik ve kültürel yapısı bakım modelleri üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Ülkemizde yaygın olan ilk bakım modellerinden biri çocuk

yuvası ve yeti tirme yurdu diye anılan kurum bakımlarıdır. Literatür incelendi inde yakla ık 65 yıldır kurum bakımı altındaki çocukların fiziksel ve psikososyal sa lıklarına yönelik ara tırmaların yapıldı ı görölmektedir. Kurum bakımındaki olumsuzluklar incelenecek olundu unda kurumların fiziksel özellikleri, personelin nicelik ve nitelik açısından yetersiz olması, yönetim- personel ve genç ili kileri, gençlerin kendi aralarındaki ili kiler ve toplumun yeti tirme yurtlarına bakı açısından söz edilebilir.

Pek çok çalı ma Türkiye’de yeti tirme yurtlarının niteli inin iyile tirilmeye çalı lmasına ra men, bu bakım türünün halen çocukların geli iminde olumsuz yönde önemli etkiye sahip oldu unu ortaya çıkarmaktadır. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlı ının faaliyet raporuna göre, ölkemizde de geçmi yıllarda korunmaya ve bakıma ihtiyacı olan çocuklara verilen hizmetlerde kurum bakımı öncelikli iken, son yıllarda kurum bakımında bulunan çocukların; öncelikle ailesi yanına döndürülmesi, evlat edinme, koruyucu aile hizmetinden yararlandırılması, bunun mümkün olmadı ı durumlarda çocuk evine ve sevgi evine yerle tirilmesi hedeflenmektedir. Halen kurum bakımından aile odaklı hizmetlere, ko u tipi kurulu lardan çocuk evi ve sevgi evleri gibi ev tipi bakım modeline geçi yönünde çalı malar sürdürölmektedir.

Bu çalı mada ise, yeti tirme yurtlarında büyüümü olan genç yeti kinlerin, ailesi yanında büyüyen genç yeti kinlerle bazı psikolojik özellikleri kar ıla tırılacaktır. Literatürde yeti tirme yurdunda büyümenin kısa vadeli sonuçlarına yönelik ara tırmalar varken, uzun vadeli sonuçlarına yönelik çalı maya pek rastlanılmamı tır. Bu nedenle rehber olması dü ünölen bir çalı ma yapılmasına gereksinim duyulmu tur.

1.1. GENÇ YETİ KİMLİK

Yeti kin 'adult' sözcüğü Latince 'büyümek' fiilinin geçmi zaman ortacından türemiştir. Yani yeti kin kimliği büyüme kimliğidir. Yeti kin kimliği hem fiziksel hem de psikolojik olgunlaşmanın kabul edilmesidir. Psikolojik olgunlaşmanın ölçülmesi zor olduğu için birçok kimlikler için ilgili tanımlamalar yapılmıştır (Onur, 1986).

Genç yeti kinlik (young adulthood) dönemi en önemli dönüm noktalarından biridir. Çünkü yeti kinlik kimliği girişi temsil etmektedir. Genç yeti kinlik döneminin yaşı konusunda net bir fikir birliği yoktur. Havighurst'a göre 18-35, Erikson'a göre 20-40, Levinson'a göre 17-40, Bühler'e göre 25-45 yaşları arası genç yeti kinlik dönemidir. Bu nedenle genç yeti kinlik kimliği için kesin bir biçimde göstermek güçtür. Neugarten ve Moore (1968) ise; yeti kinlik kimliğini 3 döneme ayırır. Genç yeti kinlik kimliğinin ise 20-30 yaşları arası olduğunu ifade etmişlerdir (aktaran Onur, 1986).

Bugünkü anlayışta ise genç yeti kinlik kimliğinin yaş aralığı 20-39 olarak kabul edilmektedir. Genç yeti kinlik kimliklerinin performansları en üst düzeydedir, sağlıklıdırlar ve duygusal sistemleri etkin biçimde görev yapar (Çelen, 2007).

Aydın'a göre birey genç yeti kinlik döneminde birey aktif olarak kendine bir yaşam düzeni kurarak ve sorumluluk alarak kendi geleceğiyle ilgili adımlar atmaya başlamaktadır. Birey, bu dönemde kurduğu ilişkilerle seçimini, aile kurma, toplum içinde statü kazanma, kariyer yapma, sosyal çevre edinme gibi gelişim evrelerini gerçekleştirmektedir (aktaran Mamolu, 2008).

Ankay'a göre, genç yeti kinlikte birey, çocukluk ve ergenlikten sona erdirir ve ekonomik- duygusal yönden bağımsızlaşmaya başlar. Birey toplumda kendisine yer edinmek için çabalar. Bu dönemdeki ilişkiler ise, kimliğinin yaşamını sürdüreceği bireyi bulma yönünden önemlidir (aktaran Eryılmaz, 2004). Erikson'a göre de genç yeti kinlikte, bireyler yakınlık kurmaya hazırdır. Genç yeti kin, benlik yitimi korkusu nedeniyle yalnız olmaktan kaçınmakta ve bu durumun sonucu olarak yakın ilişkiler kurmaya yönelmektedir (aktaran Arnett, 2000).

Genç yeti kinli e dair di er görü ler incelenecek oldu unda; Havighurst, ergenlikten yeti kinli e geçi te geleneksel geli im görevleri oldu undan bahseder. Bunların ana babadan ba ımsızlık kazanma; ba ımsız ya ama hazırlıkları yapma; mesle e yönelme; anababalar, arkada lar ve kar ı cinsle farklı ili kiye girme gibi davranı lar oldu unu söyler. Piaget genç yeti kinlerin bili sel geli imini de erlendirirken, ergen ve genç yeti kinin benzer dü ündü ünü söylemektedir ancak ergen ve genç yeti kin farklıdır. Genç yeti kinler bir problem kar ısında daha iyi çözüm bulurlar. Gisele Labovie, genç yeti kinin daha somut dü ünebildi ini, ergen gibi ideal mantı ı de il pragmatik mantı ı kullandı nı söyler (aktaran Çelen, 2007).

1.2. KURUM BAKIMI

Ki iler in geli im sürecinde aile ya antısının katkısı çok büyüktür. Aile, çocu un ruh-beden sa lı ının geli imi ve ki ili inin geli imi açısından önemlidir. Sa lıklı bir aile ortamından mahrum kalan çocu un duygusal, bedensel ve zihinsel geli imi olumsuz etkilemektedir (Yavuzer, 1996).

Çocukların kurum bakımına verilmesinin önemli bir nedeni, özellikle geli mekte olan ülkelerde geçerli olan yoksulluktur. stanbul'daki yeti tirme yurtlarında yapılan saha ara tırmasında yoksullu un, kurum bakımına muhtaç çocuklar açısından önemli bir neden oldu u ortaya çıkmı tır (enocak, 2005). Sosyal yapıda meydana gelen de i imler; göç, kentle me, i sizlik, toplumsal dı lanmı lık, ailenin da ılması gibi nedenler de çocukların yeti tirme yurduna yerle tirilme nedenlerinden bazılarıdır (Öcal ve Kemer kaya, 2011). Bu nedenler anne babalık görevlerinin yerine getirilmemesine ve çocukların korunmasız olmalarına yol açar.

Ko ar'a göre, kurum bakımı hizmeti, korunmaya muhtaç çocuklar için eski ça lardan bu yana uygulanan bir hizmettir. Bu hizmet biçimi aile ortamında bulunmayan çocukların, yatılı olarak kan ba ı olmayan di er çocuklarla topluca ya amaları ve kan ba ı olmayıp biyolojik ebeveynlerinin yerini alan yeti kinler tarafından bakılmalarıdır (aktaran Üstün, 2008).

Ko ar ve Ek i'ye göre, bakım modelleri her ülkede sosyal, ekonomik ve kültürel yapıya ba lı bir biçimde farklılık gösterir. İlk bakım modeli çocuk yuvaları ve yeti tirme yurtlarıdır. Günümüzde Avrupa, Avustralya ve Kuzey Amerika'da büyük ve kalabalık bakım evlerinin kapatıldı ı bilinmektedir. Buna kar ın geli mekte olan ülkelerde çocuk yuvalarıyla da yeti tirme yurtları gibi kurumsal modellerin halen yaygınlı nı korudu u bildirilmektedir (aktaran im ek, Erol, Öztop ve Özcan, 2008)

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlı nın faaliyet raporuna göre, ülkemizde de geçmi yıllarda korunmaya ve bakıma ihtiyacı olan çocuklara verilen hizmetlerde kurum bakımı öncelikli iken, son yıllarda kurum bakımında bulunan çocukların; öncelikle ailesi yanına döndürülmesi, evlat edinme, koruyucu aile hizmetinden yararlandırılması, bunun mümkün olmadı ı durumlarda çocuk evine ve sevgi evine yerle tirilmesi hedeflenmektedir. Halen kurum bakımından aile odaklı hizmetlere, ko u tipi kurulu lardan çocuk evi ve sevgi evleri gibi ev tipi bakım modeline geçi yönünde çalı malar sürdürülmektedir. Çocuk yuvaları 0-12 ya arası korunmaya muhtaç çocukların, bedensel, e itsel, psiko-sosyal geli imlerini, sa lıklı bir ki ilik ve iyi alı kanlıklar kazanmalarını sa lamakla görevli ve yükümlü yatılı sosyal hizmet kurulu larıdır. Gerekli durumlarda 12 ya nı bitirmi korunmaya muhtaç kız çocukları da yuvalarda bakılabilmektedir. 2013 yılı sonu itibariyle 21 çocuk yuvasında toplam 901 çocu a hizmet verilmektedir. Yeti tirme yurtları ise, 13-18 ya arası korunmaya muhtaç çocukları korumak, bakmak ve bir i veya meslek sahibi edinmeleri ve topluma yararlı ki iler olarak yeti tirilmelerini sa lamakla görevli ve yükümlü olan yatılı sosyal hizmet kurulu larıdır. 2013 yılı sonu itibariyle 42 yeti tirme yurdunda toplam 1.339 çocu a hizmet verilmektedir. Ayrıca çocuk yuvası ve kız yeti tirme yurdu olarak 0-18 ya çocuklara hizmet veren 9 kurulu ta 460 çocu a hizmet verilmektedir (Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlı ı Faaliyet Raporu, 2013).

1.2.1. Kurum Bakımı ile İlgili Yurtiçi ve Yurtdışı İnda Yapılan Ara tırmalar

Aslan (1997) alı masında; yeti tirme yurtlarında kalan korunmaya muhtaç ergenlerde kavgacılık, itaatsizlik, okuldan ya da isten kaçma ve yasalara karşı gelme gibi sorunların çok sık görüldü ünü ifade etmi tir.

Balcı (1999), 15-18 ya arası  renciler üzerinde gerçekle tirdi i ara tırmada yeti tirme yurdu ile ailesi yanında kalan  rencilerin ki isel ve sosyal uyum düzeylerinin okul ba arılarına etkisi incelenmi tir. Bu alı mada yeti tirme yurdu ile ailesi yanında kalan  rencilerin okul ba arı düzeyleri, kendini gerçekle tirme, nevrotik e ilim, aile ili kileri, sosyal ili kileri, ki isel uyum ve sosyal uyum düzeyleri yönünden aile yanındaki  rencilerin daha yüksek uyum düzeyine sahip oldukları saptanmı tir.

Bedir'in (1998) yeti tirme yurdundaki ergenlerin fiziksel ve ruhsal durumlarını de erlendirmek amacıyla yaptı ı çalı manın sonuçlarına göre, kız ergenlerin depresif duygularının fazla oldu u ve insanlara daha az güvendikleri ortaya çıkmı tir.

Gürvardar'ın (2001) yeti tirme yurdundaki ergenler ile anne ve babasının yanında kalan ergenlerin umutsuzluk düzeylerini kar ıla tırdı ı çalı ma sonuçlarına göre, depresyonun bir belirtisi olarak kabul edilen umutsuzluk düzeyi, yeti tirme yurdunda yeti en ergenlerde daha fazla çıkmı tir. Benzer bir çalı mada ise yeti tirme yurdunda kalan kız ergenlerin umutsuzluk düzeyinin erkeklerden yüksek oldu unu ortaya çıkmı tir (Tümkaya, 2005).

Uras'ın (2001) alı masında yeti tirme yurdundaki ergenlerin  renilmi çaresizlik ve depresyon puanlarının aileleriyle birlikte ya ayan ergenlere göre daha fazla oldu u ortaya çıkmı tir.

Yanbastı (1971), alı masında anne yoksunlu unun etkilerini incelemi tir. Çalı mada yeti tirme yurdunda kalan korunmaya muhtaç renciler ile anne ve babalarıyla ailesinde ya ayan rencileri kar ıla tırmı tir. Ara tırma sonucu yurttaki kalan  rencilerin okul ba arısı ve yetenekler açısından geri olduklarını ortaya koymu tur.

Korunmaya Muhtaç Gençlerin Sorunları ve Yeti tirme Yurtlarıyla' ilgili ara tırmasında Cılga (1989) yeti tirme yurtlarındaki gençlerin, disipline dayalı bir anlayı la, yeti tiricilere bağlı ve toplumsal çevreden soyutlanmı olarak yeti mekte ole

duklarını ve toplumsalla ma olanaklarının yetersizliğini saptamı tır. Ailesi yanında yeti en gençlerin ise, daha ho görülü ve bağımsız olarak yeti tikleri, toplumsalla ma olanaklarının yeti tirme yurtlarına göre daha yeterli ko ulları içerdigini belirtmi tir.

Soysal (2001) tarafından yapılan bir ara tırmada SHÇEK'te kalan çocuklar ile ailesi yanında ya ayan çocukların depresyon düzeylerini kar ıla tırılmı tır. Sonuç olarak yuvada ya ayan çocukların depresyon düzeyleri aileleri yanında ya ayanlara göre anlamlı derecede yüksek bulunmu tur.

Gündo du ve Zeren'in yaptı ı çalı ma yeti tirme yurdunda ve ailesinin yanında kalan ergenlerin kimlik geli imleri kar ıla tırıldı ında ailesinin yanında kalan ergenlerin yeti tire yurdunda kalan ergenlere göre daha ba arılı bir kimlik geli tirdi i, yeti tirme yurdunda kalan ergenlerin ise ailesinin yanında kalan ergenlere göre daha çok kimlik arayı ı ve kimlik karga ası ya adı ını ortaya çıkarmı tır (Gündo du ve Zeren, 1999).

Yeti tirme yurdundaki ergenler ile ailesiyle birlikte kalan ergenleri benlik saygısı, depresyon düzeyleri ve sosyal destek sistemleri açısından kar ıla tırma yapılan çalı mada yeti tirme yurdunda kalan ergenlerin benlik saygılarının ve sosyal desteklerinin daha dü ük oldu unu, depresif belirtilerinin daha fazla oldu unu ortaya koymu tur (Erim, 2001).

Kutlu (2003) yeti tirme yurdunda ve ailesiyle birlikte kalan gençlerin yalnızlık düzeylerini inceledi i çalı ma sonucunda, yeti tirme yurdunda kalan gençlerin yalnızlık düzeylerinin daha yüksek oldu unu vurgulamı tır. Aral ve arkadaşlarına göre ise yaptıkları ara tırma sonucunda, yeti tirme yurdunda kalan ergenlerin yalnızlık puan ortalamalarının yeti tirme yurdunda kalmayan ergenlerden daha yüksek oldu unu, yeti tirme yurduna sıfır-be ya ları arasında gelen ergenlerin altı-on ve 11 ya üzerinde gelen ergenlere göre daha fazla yalnızlık ya adıklarını saptamı lardır (aktaran Çiçeko lu, Durualp, 2013)

im ek ve Erol yaptıkları çalı mada, yeti tirme yurdunda büyüyen 13-18 ya ları arasındaki kız çocuklarını ailesi yanında büyüyen kız çocukları ile kar ıla tırmı lar ve sorun davranı larının yeti tirme yurdu gençlerinde 5.3 kat daha fazla oldu unu saptamı lardır (aktaran Üstün, 2008).

Üstüner ve arkadaşları (2005), sorun davranı larının görülme sıklı ını; 6-17 ya grubundaki çocuklar üzerinde incelemi tir. Öz ailesi yanında kalan çocuklarda bu sıklı ı

%9,7, koruyucu aile yanında %12,9, kurum bakımındaki çocuklarda ise %43,5 bulmu lardır. im ek ve arkada ları (2008) da kurum bakımında ve ailesi yanında ya ayan 6-18 ya çocuklar üzerinde yaptı ı çalı mada sorun davranı ların görülme sıklı nı kurum bakımında %18,3-47,0, ailesi yanında büyüyen çocuklarda %9,0-11,0 bulmu lardır.

Yeti tirme yurdunda ve aileleri ile ya ayan Adölesanların benlik saygıları ve psikolojik belirtilerinin kar ıla tırıldı ı ara tırmada; yeti tirme yurdunda kalan adölesanların benlik saygısı puan ortalamaları ailesiyle ya ayan adölesanlardan daha dü ük, psikolojik belirti puan ortalamaları ise daha yüksek bulunmu tur (Çetin ve Çavuo lu, 2009).

Bir ba ka çalı mada yeti tirme yurdunda ya ayan gençlerin bedensel geli im, toplumsal geli im, kar ı cinsle arkada lık ve cinsel bilgilenme, psikolojik geli im ve gelecek beklenti ve istekleri ile ilgili problemleri daha yo un ya adıkları, benlik saygısının daha dü ük, depresyonun ve yalnızlı ın daha yüksek, umutsuzluk düzeylerinin daha yüksek oldu u, sürekli kaygı düzeylerinin yüksek oldu u belirlenmi tir (A ık, 2006).

im ek ve arkada larının (2008), kurum bakımındaki çocuk ve ergenlerde davranı ve duygusal sorunlarına yönelik yaptı ı çalı manın bulgularında kurum bakımındaki kızlarda depresyon, kaygı bozuklukları, sosyal içe dönüklük ya adı ı, erkeklerde ise kurallara kar ı gelme ve saldırgan davranı lar gibi sorunlar ya adı ı ortaya çıkmı tır. Bu sorunlar incelendi inde kızlarda görülenler içe yönelim sorunu, erkeklerde görülen bulgular ise dı a yönelim sorunları eklindedir.

Erkan (1995) da yaptı ı ara tırmada, çocuk yuvalarında kalan 5. Sınıfa devam eden korunmaya muhtaç çocuklar ve ailesi yanında kalan çocukları kar ıla tırmı tır. Ara tırma sonunda korunmaya muhtaç çocukların benlik kavramı düzeyleri aileleri yanında kalan çocuklara göre daha dü ük bulunmu tur.

Yeti tirme yurdunda kalan adölesanların psikolojik yönden, ailesiyle ya ayan adölesanlara göre daha çok risk altında oldukları ortaya çıkmı tır. Ayrıca yeti tirme yurdunda kalan adölesanların depresyon yönünden risk altında oldukları saptanmı tır (Çetin ve Çavuo lu, 2009).

Yapılan ara tırmalarda kurumda büyüme erkek yeti kinlerin suç i leme oranının yüksek oldu u ortaya çıkmı tır. Kadınlar incelendi inde ise kadınların annelik rolünü tam anlamıyla yerine getiremedi i ve bir kısmının çocuklarını kurum bakımına vermek için ba vuruda bulundu u görülmü tür. Ayrıca kadınlarda ergen gebeli in yaygın oldu u görülmü tür (Önta , 1998).

Kurum bakımından ayrılanların yeniden bir aile ba ı kurabilme yeteneklerinin koruyucu aile bakımından yararlanan ki ilere göre daha zayıf oldu u ortaya çıkmı tır (Erol ve im ek, 2007).

Kurum deneyimi olan yeti kinlerle ilgili yapılan çalı mada, bu bireylerin çocuklarının davranı sal ve duygusal anlamda çe itli sorunlar ya adıkları görülmektedir. Kurum deneyimi olan anne veya babaların çocukları için yaptıkları de erlendirmeler incelendi inde, “Toplam Problem” de iki grup arasında anlamlı bir farklılık olmadı ı saptanmı tır. Sorunların türüne bakıldı ında ise, çalı mada “çe Yönelim” sorunları açısından iki grup arasında anlamlı bir farklılık bildirilmezken, kurum deneyimi olan yeti kinlerin çocuklarının “Dı a Yönelim” sorunlarından daha yüksek puanlar aldıkları görülmü , iki grup arasındaki fark marjinal düzeyde anlamlı çıkmı tır. Mevcut çalı mada kurum deneyimi olan yeti kinlerin daha çok kaçınan ba lanma geli tirdiklerine, çocuklarına kar ı daha kabul edici, ilgili, sevgi dolu tutumlar sergilediklerine ve stres belirti düzeylerinin biyolojik ailesi yanında büyüyen yeti kinlerden farklı olmadı ına yönelik bilgiler de ortaya çıkmı tır (Üstün, 2008).

Önta (1998), yeti tirme yurdundan ayrılmı ve ya ortalaması 24.5 olan genç yeti kinlere Kısa Semptom Envanteri ve Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçe ini uygulayarak yaptı ı çalı mada, bu bireylerin kurum sonrası ya antılarında da depresyon puan ortalamalarının di er psikolojik belirti puan ortalamalarından daha yüksek oldu unu bulmu tur. Bu durum, kurum bakımı alan adölesanların, farklı yeti tirme yurtlarında kalmı ve farklı yıllarda ara tırma yapılmı olmasına kar ın, depresyon yönünden risk altında olduklarını göstermektedir.

Vicki, kurumlarda büyüyen çocuklarla yaptı ı çalı mada hırsızlık, ba kalısıyla alay etmek, saldırganlık, uyum bozuklukları ve davranı bozukluklarının en yaygın problemler oldu unu bulmu tur (aktaran Sayeed, 2013)

Kurum deneyimi olan çocukların, ailesi yanında büyüyen çocuklara göre suça yönelim davranışlarının, kaygı düzeylerinin, alt ıslatma problemi ve madde kullanımının fazla olduğu ortaya çıkmıştır (Williams ve ark., 2001).

Kurum deneyimi olan 63 ergenle yapılan ara tırma sonuçlarında da, ergenlerin olumsuz akran etkilerine açık olduğu, daha fazla risk aldıkları ve gençlerin benlik saygısının düşük seviyelerde olduğu ortaya çıkmıştır (Altschuler ve Poertner, 2002).

Erken çocukluk döneminde kuruma verilmiş birinci sınıf öğrencileri üzerinde yapılan bir çalışmada, bu öğrencilerin aile yanında büyüyen ve koruyucu aile yanında kalan çocuklara göre daha fazla okuma güçlüğünü ortaya çıkarmıştır (Roy ve Rutter, 2006).

Quinton ve arkadaşlarının (1984) yaptıkları bir çalışmada, genç yetim kadınların daha az sosyal oldukları ve ebeveynlik becerilerinin kontrol grubu ile karşılaştırıldığında daha zayıf olduğu ortaya konmuştur. Ayrıca Quinton, (1987) kurum bakımı olan kadınların, strese karşı daha duyarlı olduklarını ortaya çıkarmıştır (aktaran Üstün, 2008).

Ara tırmalar, çocukluk çağı kurum deneyimi yaşamış olmanın, yetimlikte eğitim, sosyo-ekonomik düzey, yasal davranışlar ve sağlık açısından olumsuz sonuçlara yol açtığını ortaya koymaktadır. Geçmişinde kurum deneyimi olan erkeklerin intihar kalma oranı ve ruh sağlığı problemleri daha fazla, eğitim düzeyleri ise daha düşük bulunmuştur (Üstün, 2008).

Ara tırmalar çocukluk çağı olumsuz deneyimlerinin ve toplumsal stres kaynaklarının, yetimlik döneminde görülen depresyon ile ilişkili olduğunu göstermektedir. Bu ilişki kurum bakımı deneyimi olan büyük bir örnekleme incelenmiştir. izofreni gibi ağır ruhsal bozukluğu kanıtı olan hastalar çalışması bırakılmıştır. Ebeveynlerden ayrılmayla beraber yetersiz kurum bakımı ve yaşanan stres, depresyonun ortaya çıkmasına neden olmaktadır (Herman, Susser ve Struening, 1994).

1.3. PS KOLOJ K DAYANIKLILIK

Psikolojik dayanıklılık kavramıyla ilgili pek çok farklı adlandırma literatürde yer almaktadır. Aynı zamanda tanımlamalar da çe itlidir. Ülkemizde “resilience” kelimesinin kar ılı 1, yapılan üç farklı ara tırmada “Yılmazlık” (Ö ülmü , 2001), “Psikolojik Sa lamlık” (Gizir, 2004) ve “Kendini Toparlama Gücü” (Terzi, 2008) olarak kullanılmı tır (aktaran Malak, 2011). Çalı mada bu kavram, ‘Psikolojik dayanıklılık’ adı altında ele alınacaktır.

Kobasa, stres altındayken bile sa lıklı kalabilen insanların özelliklerine ‘psikolojik dayanıklılık’ (psychological hardiness) adını vermi tir. Psikolojik dayanıklılık stres veren ya am olayları ile kar ıla ıldı nda direnç kayna ı olarak çalı an ki ilik özelli idir (aktaran Terzi, 2005). Silliman (2004), psikolojik dayanıklılı ı, ki inin ya amındaki zorluklarla mücadele etmesi için güçlerini geli tirme kapasitesi olarak tanımlanmı tır. Masten (2001), psikolojik dayanıklılı ı (kendini toparlama gücünü), a ır risk artlarına maruz kalınmasına ra men ba arılı bir ekilde toparlanabilme, eski normal haline dönebilme yetene i olarak tanımlamı tır. Garnezy (1993), psikolojik dayanıklılı ı stresle kar ıla tıktan sonra bireyin bu stresle ba edip eski haline dönebilme gücü olarak ifade etmi tir. Henderson ve Milstein (1996) ise psikolojik dayanıklılık (kendini toparlama gücü) kavramını: ki iden ki iye de i en, zaman içinde artabilen veya azalabilen bir özelliktir biçiminde tanımlamı tır. Benzer ekilde kimileri de psikolojik dayanıklılı ın, tehdit içeren ortamlarda sergilenen bili sel ve eylem odaklı ba a çıkma oldu una dikkat çekmektedirler (Abu Bakar, Jamaluddin, Symaco ve Darusalam, 2010). Psikolojik dayanıklılıkla ilgili yapılan tanımların çe itli olmasına kar ılıklı, tanımların ortak yönleri, ki ilerinin bir ya da birden fazla olumsuz durumla kar ı kar ıya kalması ve bu durumlara gösterdi i tepkidir. Bu ortak noktalardan ilki olan risk durumları, uyumsuz davranı a ya da patolojiye do rudan yol açan çe itli durumları ifade etmekle birlikte çe itlilik göstermektedir (Terzi,2006). Psikolojik dayanıklılıkla ilgili her bir tanım bu kavramın farklı bir özelli ini ortaya koymaktadır.

Tarter ve Vanyukov’e göre, psikolojik dayanıklılık (kendini toparlama gücü) kavramsal olarak ilk önce Amerika’da ortaya çıkmı tır. Kendini toparlama gücü kavramının temelleri 19. yüzyılın ikinci yarısından itibaren Horatio

Alger'in kitaplarında ve hikâyelerinde görülebilir (Terzi, 2006). Psikolojik dayanıklılık kavramı, psikolog Suzanne Kobasa tarafından geliştirilmiştir. Kobasa ve Maddi (1987) dayanıklılığın gelişiminde etkili olan ideal ortamları tartışmışlardır. Dayanıklılığın temelini ise çocukluk yaşantılarının oluşturduğunu savunmuşlardır. Dayanıklılık için stresli durumlar karşısında ailenin tepkisi, 'yaşamı düzenleyici ilkeleri' geliştirmek olmalıdır. Ebeveynler çocukların kendi davranış ve kararlarında yaşantılarını düzenlemelerine fırsat tanımalıdır, bireyin kendine özgü olduğunu kabul edip çocuklarını seçim yaparken özgür bırakmalıdır. Dayanıklılığın gelişiminde bir başka faktör ise aile tarafından ilgi gösterilmeyen çocukların yaşantılarında karşılaştıkları zorluklardır. Çocukta özel olma ihtiyacı karşılanmadığından ailesinde ve toplumda sıklıkla ilgisiz kalması güçtür. Buna karşın olumsuz durumların üstesinden gelmek için çaba sarf etmektedir. Birey erken yaşlarda karşılaştığı zorluklara odaklanmak yerine kendisinde varolan dayanıklı olma kapasitesini açığa çıkarıp yaşam amaçları için çaba gösterirse, stresli yaşam durumlarıyla başa çıkabilir (Terzi, 2005).

Henderson ve Milstein (1996)'in belirttiğine göre toplumda uzun süreli yoksulluk çekimi, ihmal ve istismara uğraması, iddiate maruz kalmı, anne babasından yaşantı bakımını üstlenen bir yeti kinden uzun süre ayrı kalmı, ciddi bir kaza geçirmiş, yakınlarının ölümüne tanık olmu ya da okulda sürekli başarısızlık riski ile karşılaşarak gelmiş çocuklar vardır. Rhodes ve Brown'a göre, bazı çocuklar risk altında başarılı olurken bazılarının başarılı olamamasının nedenlerinin anlaşılması kendini toparlama gücü çalışmalarının temel çıkış noktasıdır. Joseph'e göre, birey yaşamın güçlükleriyle karşılaşırken kendini toparlamaya gereksinim duyar. Psikolojik dayanıklılık yaşamın sürmesini sağlayan, bireyi yaşamı başlatan bir tutkal vazifesi görür. Psikolojik dayanıklılık, insanlar sıkıntılarla mücadele ederken ve yaşam artlarının gerektirdiği değişikliklere başarılı bir şekilde uyum sağlarken görülebilen ve gözlenebilen tutum, baş etme davranışı ve kişisel bir güçtür (aktaran Malak, 2011).

1.3.1. Psikolojik Dayanıklılık ile İlgili Yurtiçi ve Yurtdışı Yapılan Araştırmalar

Durak (2002), Psikolojik dayanıklılık kavramıyla ilgili çalışmaların çoğunun, özellikle yoğun stresle karşılaşan bireylerin psikolojik özellikleriyle ilgili olarak yapıldığını ifade etmiştir. Araştırma sonuçlarına göre psikolojik dayanıklılığı yüksek bireyler, özellikle olumsuz şartlarda gösterdikleri olumlu davranışlarla diğer bireylerden ayrılmaktadırlar. Maddi ve diğerleri (2006) yaptığı çalışmanın tümünde, psikolojik dayanıklılığın zihinsel ve fiziksel hastalık belirtilerini azalttığı sonucuna ulaşmıştır. Çalışmalarda ayrıca psikolojik dayanıklılığın başa çıkma, sosyal destek ve kişisel gayret gibi cesaret ve motivasyonu artıran tutumları güçlendirdiği görülmüştür (Yalçın, 2013).

Motan (2002), kaygı ve depresyonu araştırma aracı olarak psikolojik dayanıklılığı kullandığı çalışmada, kişinin dolayısı ile psikolojik dayanıklılığın birey üzerindeki etkisinin, stresli yaşam olaylarından daha fazla olduğunu belirtmiştir. Kişilik birey için kalıcı bir kavramken, stres veren olayların geçici olduğu düşünüldüğünden, etki oranları farklı olarak belirlenmiştir (Yalçın, 2013).

Gökçe tarafından yapılan çalışmada üniversite öğrencilerinde psikolojik dayanıklılık ile ruh sağlığı arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırmanın örneklemini, Ege Üniversitesi hazırlık ve 1. sınıf öğrencilerinden toplam 326 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmanın sonuçlarına göre, dayanıklılık puanı yüksek olan öğrencilerin ruh sağlığı ölçeğinden aldıkları puan ortalamalarının, dayanıklılık puanı düşük olan öğrencilerin ruh sağlığı ölçeğinden aldıkları puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu; stresle başa çıkabilen öğrencilerin dayanıklılık düzeyinin yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Ayrıca dayanıklılık düzeyi düşük olan öğrencilerin etkisiz başa çıkma yollarını kullandıkları, dayanıklılık düzeyi yüksek olan öğrencilerin ise etkili başa çıkma yollarını kullandıkları belirlenmiştir. Psikolojik dayanıklılık düzeyi arttıkça ruh sağlığının olumlu yönde etkilendiği sonucu ortaya çıkmıştır (Kurt, 2011).

Li-Ping Tang ve Hammontree tarafından yapılan çalışmada, polis memurlarının mesleki stres, yaşam stresi, hastalık, iyoksunluk ve atılğanlığın psikolojik dayanıklılık düzeyleri üzerindeki etkisini incelemiştir. Araştırmanın sonuçları, psikolojik

dayanıklılık düzeyleri yüksek polislerin gelecek ya antılarında ve meslek hayatlarında çok daha az hastalığa yakalandıklarını göstermiştir. Ancak geleceğe yönelik kaygı düzeylerine sahip polislerin daha stresli bir yaşam sürdürdükleri ve psikolojik dayanıklılık düzeylerinin daha düşük olduğu saptanmıştır. Bunlara ek olarak bir diğer sonuç ise, sosyal desteğin stres düzeyi üzerinde önemli bir etkisi olduğu (aktaran Kurt, 2011).

Cencirulo tarafından yapılan çalışmada, ilköğretim ikinci kademe öğretmenlerinin kaygı düzeyi ve dayanıklılık düzeyleri arasındaki ilişkiyi demografik değişkenlerden yararlanarak incelemiştir. Bu çalışmada 224 öğretmene ‘Kaygı Ölçeği’ ve ‘Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği’ uygulanmıştır. Araştırmanın sonucuna göre, kişilik yapısına bağlı olarak psikolojik dayanıklılık düzeyi ile kaygı düzeyi arasında anlamlı ilişki olduğu ve deneyim süresi ve yaş değişkenlerinin psikolojik dayanıklılık düzeyini ve kaygı düzeyini etkilemediği sonucuna varılmıştır (aktaran Kurt, 2011).

Karavardar tarafından yapılan çalışmada, psikolojik yıldırmaya ile psikolojik dayanıklılık, algılanan sosyal destek, hakkını arama ve stresle başa çıkma yollarını kullanma kişilik özellikleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırmanın sonucuna göre, psikolojik yıldırmaya ile psikolojik yıldırmaya direnç gösteren kişilik özelliklerinden psikolojik dayanıklılık, algılanan sosyal destek, hakkını arama ve stresle başa çıkma yollarını kullanabilme kişilik özellikleri ile psikolojik yıldırmaya arasında ters yönde ve yüksek düzeyde bir ilişki belirlenmiştir (Kurt, 2011).

Terzi (2008), tarafından yapılan çalışmada üniversite öğrencilerinde kendini toplama gücünün içsel koruyucu faktörlerle ilişkisini incelemiştir. Sonuçlar, öğrencilerin kendini toplama gücü puanlarının cinsiyete göre anlamlı fark olmadığını ve bu puanların iyimserlik, özyeterlilik ve problem çözme başa çıkma puanları arasında pozitif yönde anlamlı olduğu belirlenmiştir.

Çelen, Gümü , Özcan ve Sümer (2008) tarafından yapılan çalışmada Türk öğretmenlerinde psikolojik dayanıklılık ve benlik algısı arasındaki ilişki incelenmiştir. Sonuçlar, benlik kavramı skalasından alınan puanların psikolojik dayanıklılık puanlarını yordamadığını ortaya koymuştur.

1.3.2. Psikolojik Dayanıklılı ı Etkileyen Faktörler

Psikolojik dayanıklılık (kendini toparlama gücü), risk ve koruyucu faktörlerle açıklanmaya çalışılmı tır. Rutter'a (1987) göre, risk, uyumsuz davranı a ya da patolojiye do rudan yol açan çe itli durumları ifade etmektedir. Risk faktörleri ki iyle ilgili risk faktörleri (bireyin sa lık problemi ya aması, dü ük zeka düzeyi, bireyin kendine güveninin az olması, etkili ba a çıkma mekanizmalarının olmaması, agresif ki ilik yapısına sahip olması, uyumsuz davranı lar sergilemesi, kendini kontrol etme yetene inin zayıf olması, kaygılı mizaç), aile ile ilgili risk faktörleri (tek ebeveyne sahip olma, ebeveyn-çocuk arasındaki ili kinin sa lıklı olmaması, ebeveyn hastalı ı, olumsuz karde ili kileri, ebeveynlerin bo anması, aile içi iddet ve cinsel istismar) ve sosyal risk faktörleri (toplumsal olumlu rol model eksikli i dü ük sosyo-ekonomik düzeyi, göç ve i sizlik gibi toplumsal olaylar) olarak üç grupta ele alınmaktadır

Garnezy'e (1993) göre; birey, aile ve toplum üçgeninde sorunların ortaya çıkmasına ya da artmasına neden olabilecek risk faktörleri, bireyin sahip oldu u potansiyeli tam olarak kullanmasını engelleyerek özsaygısını dü ürmekte, özyeterlik algısını olumsuz yönde etkilemekte ve sonuç olarak ya anan stresler kar ısında kendini çabuk toparlayamamasına neden olmaktadır (Terzi, 2006).

1.3.2.1. Koruyucu Faktörler

Masten'e (1994) göre, koruyucu faktörler, risk ya da zorlu un etkisini azaltan ya da ortadan kaldıran, sa lıklı uyumu ve bireyin yeterliklerini geli tiren durumları tanımlar (Tümlü, 2012).

Mandleco ve Peery'e (2000) göre, koruyucu faktörler aynı zamanda stres durumları ile ba a çıkmada etkilidir. Etkili ba a çıkma, psikolojik dayanıklılık için çok önemlidir. Ba a çıkma, stresli olaylarla ilgili olarak fiziksel, duygusal ve psikolojik yükü azaltmayı hedefleyen bir tepki olarak tanımlanır.

Psikolojik dayanıklılık ile ilgili çalı malar, koruyucu faktörleri, içsel (bireysel) faktörler ve dı sal (çevresel) faktörler olarak iki grupta ele alır. Psikolojik olarak dayanıklılıkla ilgili içsel koruyucu faktörler arasında sosyal yeterlilik vardır. Sosyal

yeterlili e sahip ki iler sosyal ili kiler kurar. Sorumluluk duygusu, ilgi, ileti im becerileri geli mi tir. Koruyucu faktörlerden biri de problem çö zme becerileridir. Problem çö zme becerisine sahip ki iler, problemin üstesinden gelir ve içsel kontrolü sa layan planlama becerisine sahiptirler. Koruyucu faktörlerin üçüncüsü ba ımsızlık/özerkliktir. Ki inin benlik duygusu, ba ımsız hareket edebilme becerisi ve kendi çevresi üzerinde kontrol sa lama için çabası vardır.Koruyucu faktörlerden bir di er ise, amaçlılık ve gelecek duygusudur. Ki iler sabır, umut gibi duygulara sahiptir ve gelece e yönelik hedef belirleyip gerçe kle tirme yolunda çaba sarfederler.

Koruyucu faktörlerle ilgili dı sal özellikleri ise Krovetz (1999), anne- baba ve di er yeti kinlerle yakın ve güvenilir ili kilerin olması, düzenli bir ev ortamı ve olumlu bir aile ortamının olması, e itimin desteklenmesi, toplumun güven düzeyinin yüksek olması, sosyo-ekonomik avantajların olması ekinde açıklamı tır.

Romano ve Hage'e (2000) göre, ki ide ve ki inin içinde bulundu u çevrede koruyucu faktörlerin varlı ı, bir taraftan problemi ortaya çı kmadan önce önlemeyi ve bir problemin olu umunu azaltmayı sa larken; di er taraftan var olan sorunun etkisini azaltarak bireyin duygusal ve fiziksel iyi olu unu artıracak davranı ları, tutumları ve bilgileri güçlendirmesine yardımcı olarak zorluklar kar ısında ayakta kalmasını sa lamaktadır (Tümlü, 2012).

1.4. DEPRESYON

1.4.1. Depresyonun Tanımı

Dünya Sağlık Örgütü'nün e güdümünde 14 ülkede yapılmı olan “Birinci Basamakta Ruhsal Bozukluklar” ara tırmasında, temel sa lık hizmeti veren birimlere ba vuran hastalarda en yaygın görülen ruhsal bozuklu un (%10.4) depresyon oldu u saptanmı tır. Erol ve arkadaş larına (1998) göre, ulusal çapta bir örnek alınarak yapılmı tek çalı ma olması nedeniyle önem ta ıyan “Türkiye Ruh Sa lı ı Profili” ara tırmasında da depresyon ve anksiyete bozuklukları en yaygın görülen ruhsal bozukluklardır (Kaya, Genç, Kaya ve Pehlivan, 2007).

Cimilli'ye (2001) göre, özellikle batı ülkelerinde gözlenen toplumsal, ekonomik ve kültürel de i imleri gözden geçirmek, yaygınlı ın artı mını anlamaya katkı sa layacaktır. Nüfus artı ı, kentle me sorunları, göçler, aile ve toplum yapısındaki de i me, artan stres etkenleri, bireycile me, ekonomik politikalar ve örselenme ya antıları depresyonun artı mını anlamada çalı lması gereken de i kenlerdir. Bunların ki inin de erler sistemi ve ruhsal dünyasında yarattı ı de i iklikler, gözlenen de i imleri anlamada çok önemli bir role sahiptir (lhan, 2009).

Depresyon, bedensel hastalı ın sonucu olarak veya stresli bir ya am olayına tepki olarak, çocuklukta, ergenlikte ve ya lılıktaki ortaya çıkabilen duygu durum bozuklukları; ba ka psikolojik problemlere de e lik ettikleri göz önünde bulundurulursa, bu geni yelpazelerinden dolayı oldukça önemlidirler (Sayıl, 2004).

Özmen'e (1996) göre depresyon; üzüntü, mutsuzluk, isteksizlik, karamsarlık, umutsuzluk ve suçluluk gibi duyguların hissediliyor olması ve etkinlikleri istekle yapmanın ve ya amdan zevk almanın azalmasıdır. Klinik uygulamalarda depresyon kavramı bir duygu durumu, bir belirtiyi ya da bir hastalı ı ifade etmek amacıyla kullanılabilir (lhan, 2009).

Köro lu'na (1997) göre, depresyonda, duygusal alanda, bili sel alanda ve vejetatif alanda olmak üzere üç alanda bozulma oldu u söylenebilir. Hastalar hiçbir eyden zevk almadıklarından yakınmaktadırlar. Depresyondaki hastaların genel olarak kendileri ve

dünya hakkında olumsuz düşünceleri vardır. Belirgin bir umutsuzluk, kişisel yetersizlik ve işe yaramazlık duyguları, kendini aırı ekilde ele tirmeleri ve suçlamaları söz konusudur. Dikkatini bir konu üzerinde yoğunla tıramama ve unutkanlık tipik yakınmalarındandır. Depresyonla birlikte fizik etkinlikte azalma, aırı yorgunluk hali görülebildi i gibi ajitasyon, yani durmaksızın gezinme, yerinde duramama ile kendini gösteren huzursuzluk hali de görülebilir. Hastaların ço unlu unun uykusu sorunlarından yakındı ı belirtilmi tir. Uykuya dalmakta ve uykuyu sürdürmede güçlükleri oldu u gibi çok azında aırı uykusu hali söz konusudur. tah genellikle azalmı tir ve bu durum kısa zamanda aırı kilo kaybı ile sonuçlanır. Tedavi edilmemi depresyonun önemli bir komplikasyonu intihardır. Depresif hastaların yakla ık üçte ikisinin intiharı dü ündü ü, %10-15'inin de intihar girişiminde bulundu u belirtilmektedir. Depresif hastalarda intiharın zamanlaması da dikkat çekicidir. Genellikle düzelme ba ladı nda, ki i intiharı tasarlayabilecek ve uygulayabilecek gücü kendinde buldu unda intihar girişiminde bulunmaktadır (Karaka , 2009).

Kandel ve Davies (1986) yaptıkları ara tırmada, ergenlerin yeti kinlere oranla daha fazla depresif duygulanım ya adıklarını bildirmişlerdir. Aynı çalı mada, erkeklere göre kızlarda depresif duygulanım daha sık saptanmı tir (Kaya ve ark., 2007).

Dünya Sa lık Örgütü'nün "Temel Sa lık Hizmetlerinde Ruhsal Bozukluklar" ara tırmasının Türkiye bölümünde, depresif bozuklu u olan hastaların %60'ının bedensel yakınmalarla, %24'ünün ise ruhsal yakınmalarla ba vurdu u gösterilmi tir (Üstün ve VonKorff, 1995 (Aktaran Pazvantolu ve ark., 2004)).

Gupta ve arkadaşlarına (2003) göre, depresyon uygun tedavi teknikleri kullanıldı nda tedavi edilebilen bir hastalıktır ve günümüzde depresyon tedavisine ba vuranların sayısı giderek artmaktadır (Düzgün, 2009).

1.4.2. Depresyonun Ortaya Çıkmasında Etkili Olan Risk Etkenleri

Yemez ve Alptekin'e (1998) göre, depresyonun ortaya çıkmasında tek bir risk etkeni sorumlu tutulmamaktadır ve genetik yapının, çevreyle olumsuz etkile imin ve bunun zamanlaması önemli bulunmaktadır. Ailesel yatkınlık, depresif kişilik özellikleri, kadın olmak, eğitim düzeyinin düşükü ü, olumsuz yaşam olayları, yakın iliki azlığı,

bedensel hastalıklar ve bunların tedavisi, yeti yitimine yol açan psikiyatrik bozukluklar, 18–44 yaşlar arasında olmak, issiz ve bekar olmak, dü ük sosyoekonomik durum depresyon için risk etmeni olarak görülmektedir (Turhan, 2009).

1.4.3. Depresyonda Sık Görülen Belirti ve Bulgular

1.4.3.1. Bili sel Belirtiler

Sadock ve arkadaşlarına (2007) göre, depresyondaki bireylerin, ya adıkları ana ya da gelecek zamana ait dü ünceleri karamsardır, obsesif biçimde yineleyen ölüme ve intihara ili kin dü ünceler, fobiler, obsesif u ra lar yan belirtiler olarak ortaya çıkar. Dü ünce içeri i genellikle; umutsuzluk, suçluluk, cezalandırılma, ki isel yetersizlik ve ki inin kendini ele tirmesi eklindedir. Kendine yönelik olumsuz algıyla ki i en basit konuda bile karar verme zorlu u çeker. Ki ide unutkanlık yakınmaları gözlenir.

Bellek ve konsantrasyondaki bozuklu un nedeni olarak, ki inin dikkatini ve dü üncelerini toparlama ve belirli bir konu üzerinde yo unla tırma güçlü ü ile ili kili oldu u dü ünülmektedir. Sözel ifade gücü yava lamı tır ve sanki konu mak için büyük bir çaba gerekiyor gibidir. Özellikle a ır depresyonu olan hastalar konu mayı tek tek sözcüklerle sürdürür, hatta bazen hiç konu mazlar (Turhan, 2009).

1.4.3.2. Duygusal Belirtiler

Sadock ve arkadaşlarına (2007) göre, depresyonun belirtilerinin en yo un oldu u boyutlardan birisi duygusal boyuttur. Elem, keder, hü zün ve hayal kırıklı ı hemen hemen tüm depresyonlarda görülen ortak belirtilerdendir. Ki i, yetersizlik ve de ersizlik duyguları üzerinde dü ünceye dalar, a lama nöbetlerine kapılır ve intiharı dü ünebilir. Ki ilerinin duygu durumları gün içerisinde sürekli de i iklik gösterebilir. Anksiyete, öznel olarak sürekli bir endi e, korku, gerginlik ya da gev eyememe eklinde durumlar da depresyondaki bireyler de olu abilmektedir (Turhan, 2009).

1.4.3.3. Davranısal Belirtiler

Sadock ve arkadaşlarına (2007) göre, depresyonla birlikte hareketlerde bir azalma, yavaşlık ve isteksizlik olur. Yeni bir davranışı başlatmaya da sürdürme konusunda birey ilgisiz ve güçsüzdür. Her davranışa karşı bir çabayı gerektirdiği gibi ses tonunda azalma, mimiklerde azalma, yürüyüşünde yavaşlama olabilir. Ajite depresyonlarda anksiyete önde gelen özelliktir ve durmaksızın gezinme, sıkıntıyla ellerini ovma ve inleyip durma gibi belirtilerle kendini gösteren bir huzursuzluk hali vardır. Kişi yerinde duramaz, huzursuz bir kıpırdanma ve hareketlilik hakim olabilir (Turhan, 2009).

1.4.3.4. Fizyolojik Belirtiler

Sadock ve arkadaşlarına (2007) göre, depresyonun evrensel bir belirtilerinden biri uyku bozukluklarıdır. Depresyonda hem uykusuzluk (insomnia) hem de aşırı uyuma (hipersomni) ekinde uyku bozukluğu görülebilmektedir. Hastalar depresif içerikli rüyalar görürler, bu rüyalar hastaların aynalarla uyanmalarına neden olabilir. Tahalüzzat azalabilir ve fark edilebilir düzeyde kilo kaybına yol açabilir. Nadiren tahalüzzat da görülebilir. Aşırı tahalüzzat durumunda, birey sürekli yiyebilir. Cinsel istek kaybı da depresyondaki hastalarda görülen bir belirtidir. Erkeklerde genellikle libidonun ve cinsel etkinliğin azaldığı ya da tümüyle ortadan kalktığı görülür. Ayrıca ereksiyon problemi ortaya çıkabilir. Kadın hastalarda ise cinsel isteksizlik olabilir (Turhan, 2009).

1.4.4. Depresyonu Açıklamaya Yönelik Kuramlar

Pek çok ruhsal bozuklukta olduğu gibi depresyonun nedenleri üzerine bir çok kuram görüşleri sunulmuş ve açıklayıcı olmaya çalışılmıştır.

1.4.4.1. Psikoanalitik Yaklaşım

Gotlib ve Hammen'e (1997) göre, depresyonun psikoanalitik kuramı, erken yaşantılar ve içsel psikolojik süreçlere odaklanmaktadır (Savaşır, Soygüt, Barıkan, 2009).

Depresyonla ilgili psikanalitik görüşler, Freud'un eserlerinde yer almıştır. Freud, melankoli ve yası ele alırken nesne kaybı kavramı üzerine yoğunlaşmıştır. Yas ve depresyon arasındaki fark, "agresyonun bireyin kendine yönelmesi" modeli ile açıklanmaya çalışılmıştır. Bu kurama göre bir sevgi nesnesinin kaybı söz konusudur. Kaybedilen kişinin tasarımı benliğin içinde saklanır ve duyulan sevginin yanında bilinçdışı öfke, nefret duyguları vardır. Kinle yastan farklı bir şekilde suçluluk duygusuna kapılır. Benlik saygısı düşer ve kinle duyulan öfke bireyin kendisine yönelir. Böylece yaşam için anlamsız gelir, kişinin öfke duygusunun olumlu şekilde davranılmaması sonucu depresyon olur (Yemez ve Alptekin, 1998).

Yas sürecinde gerçek bir sevgi nesnesinin yitimi varken, depresyonda gerçek bir sevgi nesnesi yitiminin olması artıdır. Depresif kişide sevdiği tarafından terk edilmiş gibi bir yitim duygusu ortaya çıkmaktadır. Yitim duygusu, sevgi ile bilinçdışı kin ve nefreti uyarır ve böylece üst benlik, kin ve nefreti bireyin kendine yöneltir (Öztürk, 2004).

1.3.4.2. Davranışçı Yaklaşım

Davranışçı kuramcılara göre depresyon, belirli uyarılara karşı verilen genellenmiş tepkilerdir. Depresyonun temelinde ve hastalığın sürmesinde kişinin çevresinden yeterli olumlu pekileştirici alamaması vardır. Skinner (1953) depresyonu sosyal olumlu pekiştiricilerin azalması sonucu davranışlarda zayıflama (sönme) olarak tarif etmiştir. Davranışçı kuramlar, bu hastalığın sürmesine ve gelişmesine neden olan bilişsel faktörleri göz ardı ettikleri için eleştirilmiştir (Savaşır, Soygüt, Barıkan, 2009).

1.3.4.3. Bilişsel Yaklaşım

Bilişsel terapi, 1960'ların başında Pennsylvania Üniversitesi'nde Aaron Beck tarafından geliştirilmiştir. Depresyon tedavisi için geliştirilen bu kısa süreli, imdiki zaman yönelimli, yapılandırılmış psikoterapi tarzında, hastanın terapistle başvurduğu

sıralarda ya amı oldu u problemleri üzerinde durulup, i levsel olmayan dü ünçe ve davranı ları de i tirilmeye çalı ılır (Beck, 2001).

Bili sel kuram dü ünçe, inanç, yorum ve hayaller gibi zihinsel süreçlere odaklanmı tır. Bili sel alandaki çalı malarda Ellis ve Beck'in katkıları büyüktür. Beck'e göre depresyondaki ki iler anne- baba kaybı, çe itli trajik durumlar, dı lanma, ö retmenlerin ele tirmesi gibi ya antılar sonucu olumsuz emalar geli tirmektedirler. Bu olumsuz emalar da, söz konusu emaların ö renildi i duruma benzeyen bir olayla kar ıla tı ında harekete geçer. Kimi zaman emalar gerçe i çarpıtmaya yol açacak bili sel yanlılıkları uyarır (U ur, 2007).

Ellis'in Dü ünsele Duygulanımcı Terapi sürecinde uyumsuzlu u azaltmak amacıyla mantık dı ı inançlar ortadan kaldırılmaktadır. Ellis'e göre (1989), insan kendi kendine akılcı olmayan inançlarını sürekli peki tirerek duygusal bir gerginli in olu masına ve devam etmesine yol açar. Ellis, mantık dı ı olan dü ünçe örüntülerinden söz ederken A-B-C kuramını ortaya koymu tur. A-B-C-D çözümlenmesinde dı an, tetikleyici olayları (A), tetikleyici olaya e lik eden ki inin kafasındaki inançları (B), ve akılcı olmayan inançları kullanarak tetikleyici olayı yorumlamanın yol açtı ı duygusal davranı sal sonuçları (C) ayırt etmeyi ö renir. Sonraki süreçte de duygusal inançları tartı manın (D) yolları ve akılcı olmayan inançları akılcı inançlarla de i tirilmesi terapide ki i için hedeflenmektedir (Hackney ve Cormier, 2008).

Yıldız'a (1998) göre, i levsel olmayan dü ünceler depresyona yol açar ve belirtileri alevlendirir. Bunlardan bazıları, abartma, a ırı genelleme, olumluyu yok saymadır. Kalıpla mı dü ünçe emaları ki ide karamsarlık, çaresizlik duyguları uyandırır (Turhan, 2009).

1.3.4.4. Ö renilmi Çaresizlik Kuramı

Abramson ve Seligman depresyonu açıklarken 'Ö renilmi Çaresizlik' kuramını geli tirmi tir. Buna göre depresyonun olu umu çocukluktan beri kar ıla ılan acılı uyaranlardan kaçmayı, kurtulmayı bilmeme ve çaresiz kalma durumu olarak açıklanmı tır. Yıldız (1998), çocuklukta geli en bu durumun ileride bir ki ilik kalıbı

haline gelerek, artan stres kaynakları sonucu, depresyonun oluşmasına yol açtığını belirtmiştir (Turhan, 2009).

Costin ve Draguns'a (1989) göre, depresif birey genellikle bağırsızlık nedeniyle içsel, deyimli ve genel nedensel yüklemeler yaparken bağırsızlık ise dışsal, deyimli ve özel nedensel boyutta yüklemeler yapmaktadır (Dilbaz ve Seber, 1993).

Kontrol edilemez uyaranlara maruz kalanlar daha sonra çevrelerini kontrol edilemez olarak algılamaktadır. Başka bir deyişle ki o an çözemeyeceği sorunlarla sık sık karşılaşmış olmasında daha sonra çözebileceği sorunları da çözememektedir (Uğur, 2007).

Abramson ve arkadaşlarına (1978) göre, öğrenilmiş çaresizlik modelinde öğrenilen çaresizlik sonucunda, motivasyonel, bilişsel ve duygusal alanlarda bozulmalar olmaktadır (Düzgün, 2009).

1.5. STRES KAVRAMI

Stres kavramı üzerine pek çok farklı tanımlamalar yapılmıştır. Bu kavramı bugünkü anlamda ilk Fransız fizyolog Cladue Bernard kullanmıştır. Bernard 19. Yüzyılda stresi, organizmanın dengesini bozan uyaranlar" olarak tanımlanmıştır (Çiftçi, 2002).

Stres sözcüğü, Latince "estricia"dan gelmektedir. Hans Selye bu kavramı, "vücudun herhangi bir dış talebe verdiği özel olmayan tepkidir" biçiminde tanımlamıştır (aktaran Pehlivan, 1995). Lazarus'a göre stres "insanlar üzerinde fizyolojik, sosyal ve psikolojik sistemlerde rahatsızlık yaratabilecek amaçlı taleplerin sonucudur" (Engül, 1999). Cücelolu'na göre ise stres, kişinin sosyal çevresi nedeniyle oluşan uyumsuz artılar nedeniyle bedensel ve psikolojik sınırların ötesinde harcanılan çabadır (Cücelolu, 1994). Stres kavramı ile ilgili diğer tanımlar ise şunlardır: Davis (1982) stresi; bir kişinin duygularında düşünce süreçlerinde veya fiziki artılarında, kişinin çevresi ile baş edebilme gücünü tehdit eden bir gerilim durumu (Davis, 1982, s.566); Schermerhorn, olağanüstü talepler, sınırlamalar veya fırsatlarla yüz

yüze gelindi inde birey tarafından ya anan gerilim durumu olarak, Iwanchevich ve Matteson, uyarılar, tepkiler ve iki etkinlik arasındaki etkileşim ekinde tanımlamı lardır (Köse, 2009).

Yapılan çe itli stres tanımları incelendi inde ço unlukla stresin olumsuz ve zararlı bir anlamda ele alındı ı görülmektedir. Oysa stres ki iyi zora soksa da, uyumunu tehlikeye soksa da, acı ve bunaltı verse de stresle ba a çıkıldı ında ki iyi ileriye, mutlulu a, ba arıya götüren bir özelli e de sahiptir (Tu rul, 2000).

Selye, stres ve stresör kavramlarını ön plana çıkarmı tır. Bireyde tepki yaratan çevresel uyarıcıyı stresör, bireyin bu tür uyarıcılara kar ı gösterdi i tepkiye de stres demi tir. Uyarıcı organizmada bir tepkiye yol açan herhangi bir e ydir. Stres ve uyarıcı arasında bir derece farklılı ı mevcuttur. Herhangi bir uyarıcının stres olu turucu olabilmesi için, belli bir duyu organına yönelik önceden programlanmı olan rahatlık e i ini a ıp, sistemin dengesini bozması gerekir. Sistem, bu stres tepkisi sayesinde tekrar dengeye dönmek için bir uyum süreci ba latır. Gerilim, stres durumunun sistem üzerindeki etkisidir. Gerilim nedeniyle sistem, stres durumunda oldu u bilgisini alır ve dengeye dönme sürecine girer. Zorlanma ise, dengeye dönme süreci içinde sistemin ödedi i bedel ya da harcadı ı enerjinin miktarıdır (ahin, 1995, aktaran Güçlü, 2001).

Çalı malarda, stres kaynaklarının 3 grupta toplandı ı görülmektedir. Bunlar: günlük olaylar, ya am olayları ve spesifik ya am durumlarıdır. Günlük olaylar stres kayna ı olarak bir sınavın kötü geçmesi, kom unun yaptı ı gürültü nedeniyle uyuyamama, çocu unun okulda ba arılı bir proje yapamadı ını ö renmek gibi olaylar yer almaktadır. Stres yaratan günlük olaylar genel olarak "de i me ve uyum gerektiren süresi sınırlı olaylar" olarak tanımlanmaktadır. Ya am olaylarına; e in ölümü, hamilelik, ekonomik durumda önemli bir de i iklik, emekli olma, ba ka bir yere ta ınma gibi olaylar örnek verilebilir. Görüldü ü gibi ya am olayları günlük olaylardan farklı olarak daha uzun bir sürece yayılan ve ya am biçiminde genel de i ikliklere yol açan olaylardır. Spesifik ya am durumları yakla ımında ise anne baba ili kilerinde sorunların ya anması, alkol sorunu ya anan aile ortamı, i ya amında sorunların olması gibi kronik durumlar ele alınmaktadır (Tu rul, 2000).

1.5.1. Stresle Başa Çıkma

Bir olayın stresli olarak algılanıp algılanmaması, olayın yapısına ve kişinin bu olayla baş etme ve savunma mekanizmalarına bağlıdır (Kocabaşoğlu, 2005).

Selye'ye göre stres verici bir durum karşısında kalan organizma fizyolojik, psikolojik ve davranışsal bazı tepkiler gösterir. Kalp atısında hızlanma ve kuruması, titreme, aşırı terleme, iştah bozukluğu, çeşitli ağrılar, huzursuzluk, sıkıntı, bunaltı, yorgunluk ve çökkünlük gibi çeşitli belirtiler ortaya çıkabilir. Bu esnadaki kişi sahip olduğu biyolojik ve psikolojik kaynaklarla stres yaratan durumu ya da olayla başa çıkmaya çalışır. Uyum sağlandığında başlangıçta ortaya çıkan tepkiler kaybolur. Ancak eğer stres uzun süre devam eder ve uyum sağlanamazsa "tükenme" belirtileri, kişi hastalanır hatta ölebilir (Tutulu, 2000). Bu nedenle stresle başa çıkma, uyum sağlayabilme çok önemlidir.

Folkman ve Lazarus'e göre, kişinin stresli durumlarla mücadele ederken kullandığı bilişsel ve davranışsal çabaya stresle başa çıkma yöntemi denmektedir. Stresle başa çıkma duygusal odaklı ve problem odaklı başa çıkma şeklinde 2'ye ayrılmaktadır. Duygusal odaklı başa çıkmada kişinin duygularını düzenleme hedefken, problem odaklı başa çıkmada hedef stresli durumun etkisini azaltmak ve baş etme kaynaklarını geliştirmektir (aktaran Erdem, 2013).

Folkman ve Lazarus'e göre, duygusal odaklı başa çıkma sıkıntı ve üzüntü veren durumları en aza indirmeye yönelik bilişsel stratejileri içine alan problemi azımsama, olumsuz durumlar karşısında olumluyu bulma, kaçınma gibi ölemleri içerir. Bilişsel stratejilerden bazıları duygusal sıkıntıları artırır. Stresli durum karşısında kişi kendini suçlayarak ve cezalandırarak daha iyi hissetmeyi hedefler. Problem odaklı başa çıkmada ise stresli durumlarla mücadele ederken problemi çözmek adına bazen rasyonel bazen agresif biçimde çaba söz konusudur. Duygusal odaklı başa çıkma tarzında, sosyal destek arayışı, sorumluluğu kabul etme ve kendini kontrol etme gibi davranışlarda bulunurlar (aktaran Erdem, 2013).

1.6. TEZ N AMACI

Bu ara tırmanın birinci amacı, ailesi yanında büyüümü ve yeti tirme yurdunda büyüümü genç yeti kinlerin depresyon düzeyleri, kendini toparlama gücü ve stresle ba etme yöntemlerinde, bazı sosyo-demografik de i kenlere ba lı anlamlı bir farklıla manın olup olmadı nı ara tırmaktır. kinci amacı ise; her iki grubun depresyon düzeyleri, kendini toparlama gücü ve stresle ba etme yöntemlerini kar ıla tırmaktır. Bu amaç do rultusunda 2 grubun bazı psikolojik özelliklerinin kar ıla tırılmasında a a daki hipotezler olu turulmu tur:

- Yeti tirme yurdunda büyüümü ve aile yanında büyüümü olan genç yeti kinlerin depresyon düzeyleri arasında anlamlı bir ili ki vardır.
- Yeti tirme yurdunda büyüümü ve aile yanında büyüümü olan genç yeti kinlerin stresle ba etme yöntemleri arasında anlamlı bir ili ki vardır.
- Yeti tirme yurdunda büyüümü ve aile yanında büyüümü olan genç yeti kinlerin psikolojik dayanıklılıkları arasında anlamlı bir ili ki vardır.

Ayrıca u sorulara cevap aranmı tır:

- Yeti tirme yurdunda büyüümü genç yeti kinlerin depresyon düzeyleri ile psikolojik dayanıklılı ı arasında anlamlı bir ili ki var mıdır?
- Ailesi yanında büyüümü genç yeti kinlerin depresyon düzeyleri ile psikolojik dayanıklılı ı arasında anlamlı bir ili ki var mıdır?
- Aile yanında büyüümü genç yeti kinlerin cinsiyete göre depresyon düzeylerinde anlamlı bir farklıla ma var mıdır?
- Yeti tirme yurdunda büyüümü genç yeti kinlerin cinsiyete göre depresyon düzeylerinde anlamlı bir farklıla ma var mıdır?
- Aile yanında büyüümü genç yeti kinlerin cinsiyete göre psikolojik dayanıklılıkları arasında anlamlı bir farklıla ma var mıdır?
- Yeti tirme yurdunda büyüümü genç yeti kinlerin cinsiyete göre psikolojik dayanıklılıkları arasında anlamlı bir farklıla ma var mıdır?

1.7. TEZİN ÖNEMİ

Ekonomik koşullarda aile, çocuğun ruh ve beden sağlığının gelişimi, kişiliğinin gelişimi ve çocuğun sosyal yaşamını etkilemede ve şekillendirmede çok önemlidir. Sağlıklı bir aile ortamının olmadığı durumlarda çocuklar duygusal, zihinsel ve bedensel gelişim alanlarında olumsuz etkilenebilirler. Ailenin rolünü yerine getiremediği durumlarda, “kurum bakımı” gibi çeşitli çözümler vardır. Bu çözüm yolunun çocuğun gelişimini nasıl etkileyeceğinin farkında olunması, gerekli önlemlerin alınması büyük önem taşır. Günümüzde gün geçtikçe ekonomik koşullardan, sosyo-kültürel nedenlerden, aile birliğinin tam anlamıyla kurulmamasından kaynaklı pek çok aile dağınmaktadır. Bunun bir sonucu olarak ise kurum bakımına verilen çocuk sayılarının arttığını görüyoruz. Kurum bakımında olan çocukların anne-baba-kardeşlerinden ayrılması, travmatik yaşantılara sahip olması, yeni ortama, kişilere alışma süreci bu çocukları depresyona ve umutsuzluğa düşürebilmektedir. Pek çok çalışmada bu çocukların kurum bakımından olumsuz etkilendiği yönünde bulgular elde edilmiştir. Ancak literatür taramasında yetiştirme yurdunda büyüyen genç yetkinlerle ilgili Türkiye’de çok az sayıda çalışmada yapıldığı görülmektedir. Yetiştirme yurtlarıyla ilgili araştırmalarda, yurtda büyümenin kısa vadeli etkileri üzerinde çalışmalar varken, uzun vadeli etkilere pek fazla değinilmemiştir. Bu nedenle bu tez, yetiştirme yurdunda büyümenin genç yetkinler üzerindeki uzun vadeli etkilerine değinmesi açısından önemlidir.

2.BÖLÜM

2.YÖNTEM

2.1.Örnekleme

Bu çalışmada, geçmişinde yeti tirme yurdu deneyimi olan Ankara (N=6), Amasya (N=2), Antalya (N=1), Balıkesir (N=1), Edirne (N=1), Eskişehir (N=3), Gaziantep (N=15), İstanbul (N=20), İzmir (N=2), Konya(N=7) Muğla(N=1), Samsun(N=3), Tokat (N=36) Yozgat(N=2) illerinde yaşıyan, 24-39 yaş arası genç yeti kinler ve ailesi yanında büyüme İstanbul (N=49), İzmir (N=3), Ankara (N=18), Yozgat (N=5), Tokat (N=25) illerinde yaşıyan, 24-39 yaş arası genç yeti kinler olmak üzere 2 ayrı çalışma grubuyla yapılmıştır. Ailesi yanında büyüme ki iler rastantısal olarak seçilmiştir. Yeti tirme yurdunda büyüyen yeti kinler ise kartopu örnekleme yöntemiyle seçilmiştir. Çalışmada kontrol grubunu kurum deneyimi olmayan, biyolojik ailesi yanında büyüme genç yeti kinler oluşturmıştır. Kontrol grubundaki bireyler ve yeti tirme yurdu deneyimi olan bireyler yaş, cinsiyet açısından benzer tutulmaya çalışılmıştır.

2.2. Veri Toplama Araçları

Çalışmadaki verilerin toplanması amacıyla; Kişisel Bilgi Formu, Stresle Baş Etme Yolları Ölçeği, Beck Depresyon Envanteri, Kendini Toparlama Gücü Ölçeği, kullanılmıştır.

Veri toplama araçları aşağıda ayrıntılı olarak açıklanmaktadır.

2.2.1.Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacı tarafından hazırlanan Kişisel Bilgi Formu'nda ailesi yanında büyüme katılımcılara yaş ve cinsiyet bilgisine yönelik sorular, yetiştirme yurdu deneyimi olan katılımcılara ise yaş ve cinsiyet bilgisi, aile özellikleri (biyolojik anne-babasını tanıma durumu, ziyaret edilme durumu, kardeş bilgisi gibi), kuruma ilişkin (kuruma gelme yaşı, sosyal desteği olma durumu gibi) sorular yöneltilmiştir (Ek-1 ve Ek-2).

2.2.2. Stresle Baş Etme Yolları Ölçeği

Folkman ve Lazarus tarafından geliştirilen ve Siva tarafından Türk kültürüne uyarlanan Stresle Baş Etme Yolları Ölçeği, bireylerin stresle baş etme yollarını belirlemeyi amaçlamaktadır. Ölçek, 31 maddeden oluşan 5'li likert tipi bir ölçektir (Ek-3). Ölçeğin planlı problem çözme, kendine saklama, sosyal destek arayışı, kaçınma, sorumluluğu kabul etme, kadercilik, doğüstü güçlere inanma - batıl inançlar olmak üzere 7 alt ölçeği bulunmaktadır. Daha sonra yapılan çalışmada Durak, Durak ve Elagöz ölçeğin güvenilirlik katsayısını 0,67 olarak hesaplamıştır (aktaram Aysan ve Savcı, 2014). Bu çalışmada ölçeğin cronbach alfa katsayısı .68 olarak bulunmuştur.

Planlı problem çözme alt ölçeğinde; 3., 7., 16., 21., 25. ve 30. madde yer almaktadır.

Sosyal Destek arayışı alt ölçeğinde; 2., 12., 17. ve 27.madde yer almaktadır.

Kendine saklama alt ölçeğinde; 1., 11., 14. ve 29. madde yer almaktadır.

Kaçınma alt ölçeğinde; 5., 8., 15., 19.ve 24. madde yer almaktadır.

Sorumluluğu kabul etme alt ölçeğinde; 9., 13., 26. ve 31.madde yer almaktadır.

Kadercilik alt ölçeğinde; 4., 10., 23. ve 20. madde yer almaktadır.

Doğüstü güçlere inanma - batıl inançlar alt ölçeğinde; 6., 18., 28. ve 22. madde yer almaktadır.

2.2.3. Beck Depresyon Envanteri

Beck Depresyon Envanteri (BDE), Beck ve arkadaşları tarafından 1961 yılında geliştirilmiştir. Depresyonda görülen vejetatif, duygusal, bilişsel ve güdüsel belirtileri ölçmektedir. BDE'nin amacı depresyon tanısını koymak değil, depresyon belirtilerinin derecesini sayısal olarak tanımlamaktır. Hisli (1989) envanterin hem İngilizce hem Türkçe formlarını her iki dili de çok iyi bilen katılımcılara birer hafta arayla uygulamış ve iki form arasındaki korelasyon katsayılarını .81 ve .73 olarak bulmuştur. Aydın (1988) ise Cronbach alfa katsayısını .87 olarak bulmuştur (aktaran Karaka, 2009).

Mevcut çalışmada kullanılan Beck Depresyon Envanteri'nin standardizasyonu Hisli (1988) tarafından gerçekleştirilmiştir. Ölçeğin güvenilirliği, üniversite öğrencileri ile yapılan bir çalışmada madde analizi ve yarıya bölme teknikleriyle incelenmiş ve yarıya bölme güvenilirliği $r = .70$, madde analizinden elde edilen Cronbach alfa katsayısı da $= .80$ olarak bulunmuştur. Standardizasyon çalışmasında ölçeğin geçerliliğine MMPI'nin Depresyon skalası kullanılarak bakılmıştır ve Pearson korelasyon katsayısı $r = .50$ olarak bulunmuştur (Koç, 2008). Bu çalışmada envanterin Cronbach alfa katsayısı .84 olarak bulunmuştur.

Maddeler dört derecelik 21 maddelik kendini değerlendirme cümlesinden oluşmaktadır. Derecelendirmelerin toplanmasıyla 0-63 arasında değişen bir depresyon puanı elde edilmektedir. 0-13 puan arası kişide depresyon olmadığını düşündürürken, 14-19 puan arası düşük düzeyde, 20-28 puan arası orta düzeyde, 29-63 puan arası şiddetli depresyonun varlığını işaret etmektedir (Karaka, 2009). Envanterin bir örneği Ek-4'te verilmiştir.

2.2.4. Kendini Toparlama Gücü Ölçeği

Wagnild ve Young (1993) tarafından geliştirilen Kendini Toparlama Gücü Ölçeği (KTGÖ), Terzi (2006) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. Ölçek 24 maddeli 7'li Likert tipi bir ölçektir (Ek-3). Kişisel yeterlilik özü (self), ve yaşamı kabul alt boyutları bulunmaktadır. Bu ölçek psikolojik dayanıklılığı belirlemek amacıyla kullanılacaktır. Ölçek bireylerin olumsuz olaylara uyum ve üstesinden gelme özelliğini ölçmektedir.

Ölçekten deneklerin iaretledikleri seçeneklerin sayısal de erleri toplanarak tek bir puan elde edilmektedir. Buna göre ölçekten alınabilecek en dü ük puan 24, en yüksek puan ise 168'dir. Yüksek puan kendini toparlama gücü düzeyinin yüksek olduğuna iaret etmektedir. Ölçe in yapı geçerli i faktör analizi ile saptanmı tır. Yapılan benzer ölçekler geçerli i çalı masında ise KTGÖ ile Genelle tirilmi Özyeterlik Ölçe i arasında anlamlı bir ili ki bulunmu tur ($r = .83$). Ölçe in cronbach alpha güvenirlilik katsayısı (.82); test-tekrar test güvenirlilik katsayısı ($r = .84$) olarak saptanmı tır. Ölçe in madde toplam korelasyonları ise .03 ile .69 arasında bulunmu tur (Terzi, 2006). (Ek-5). Bu çalı mada ölçe in cronbach alfa katsayısı .94 olarak bulunmu tur.

2.3. İem

Veri toplama araçlarının ön uygulaması 2013 Ekim ayında yeti tirme yurdu deneyimi olan 20 ki iye ve ailesi yanında büyüümü 20 ki iye uygulanmı tır. Ön uygulamayla anketlerdeki soruların anla ılıp anla ılmadı ı de erlendirilmi tir. Uygulama sonunda yeti tirme yurdu deneyimi olan ki ilerin talepleri do rultusunda bazı sorular demografik bilgi formundan çıkarılmı tır. Çıkarılan soru olması nedeniyle ön uygulamaya alınan ki ilerin verileri ara tırmaya dahil edilmemi tir. Ailesi yanında büyüyen ki ilerin formlarında de i iklik olmadı ı için onların formları çalı maya dahil edilmi tir.

Çalı ma ba ında hedeflendi i gibi kurum deneyimi olan 100 ki i ve ailesi yanında büyüümü 100 ki i kontrol grubu olmak üzere toplam 200 ki i ile çalı ılmı tır. Yeti tirme yurdu deneyimi olan ki ilere ula ma a masında sosyal medya üzerinden Yurtay-Der derne i üzerinden ileti ime geçilmi tir. Bu dernek aracılı ıyla ula ılan ki ilere çalı ma konusunda ayrıntılı bilgiler verilmi tir. Bu ki ilerden çalı maya katılacak arkada ları olursa ara tırmaya yönlendirmeleri talep edilmi tir. Online olarak gönderilen anketler bu e kilde tamamlanmı tır. Anketlerin yakla ık 20-25 dakika sürdü ü uygulayıcılar tarafından aktarılmı tır. Ara tırma hassas konularda sorular içerdi inden, gerçe e uygun yanıt yüzdesini artırmak amacıyla çalı ma sonucunda isimlerinin geçmeyece i bilgisi katılımcılarla payla ılmı tır. Ara tırmanın di er grubunu olu turan katılımcılar tesadüfi

olarak seçilmiştir. Bu grubun katılımcıları anketlerini yaklaşık 15-20 dakikada tamamladıklarını ifade etmiştir.

2.4. Verilerin Çözümlemesi

Araştırmanın amacına yönelik toplanan veriler değerlendirilmiştir. Statistiksel analizler SPSS 16.0 istatistik paket programına girilerek istatistiksel çözümler bu program yardımıyla gerçekleştirilmiştir.

2. BÖLÜM

3. BULGULAR

Bu bölümde, ara tırmaya katılan genç yeti kinlere ili kin ki isel bilgiler, verilerin çözümlenmesinden elde edilen bulgular ve bunların yorumlarına yer verilmektedir.

Katılımcıların Ki isel Bilgilerine li kin Bulgular

Tablo 1. Katılımcıların aile yanında ve yurttta büyüme durumlarına göre da ılımı

Ailesi Yanında ve Yurttta Büyüme Durumları	Frekans (F)	Yüzde (%)
Yurt Deneyimi Olan Kadın	50	25
Ailesi Yanında Büyümü Olan Kadın	50	25
Yurt Deneyimi Olan Erkek	50	25
Ailesi Yanında Büyümü Olan Erkek	50	25
Toplam	200	100

Tablo 1’de görüldü ü gibi ara tırmaya katılan genç yeti kinlerin %25’ini yurt deneyimi olan kadınlar, %25’ini yurt deneyimi olan erkekler, %25’ini ailesi yanında büyüümü olan kadınlar, %25’ini ise ailesi yanında büyüümü olan erkekler olu turmaktadır.

Tablo 2. Aile yanında büyüyen genç yeti kinlerin ki isel bilgilerine göre da ılımları

Faktör	De i ken	Frekans (F)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	50	50
	Erkek	50	50
	Toplam	100	100
Ya Düzeylerine Göre Da ılımları	24-28 Ya	53	53
	29-33 Ya	27	27
	34-39 Ya	20	20
	Toplam	100	100

Tablo 2’de görüldü ü gibi ara tırmaya katılan ailesi yanında büyüyen genç yeti kinlerin %50’sini kadınlar, %50’sini ise erkekler olu turmaktadır. Ayrıca bu katılımcıların %53’ünün 24-28 ya arasında, %27’sinin 29-33 ya arasında ve %20’sinin 34-39 ya arasında oldu u görülmektedir.

Tablo 3. Aile yanında büyüyen genç yeti kinlerin ki isel bilgilerine göre da ılımları

Faktör	De i ken	Frekans (F)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	50	50
	Erkek	50	50
	Toplam	100	100
Ya Düzeylerine Göre Da ılımları	24-28 Ya	50	50
	29-33 Ya	29	29
	34-39 Ya	21	21
	Toplam	100	100
Karde iyle Aynı Yurtta Kalma Durumları	Evet	72	73.47
	Hayır	26	26.53
	Toplam	98	100
Ziyaret Edilme Durumları	Evet	67	68.5
	Hayır	31	31.5
	Toplam	98	100
	De i ken	Frekans (F)	Yüzde (%)

Faktör			
İzne Alınma Durumları	Evet	76	76.75
	Hayır	23	23.25
	Toplam	99	100
İzinden Döndükten Üzülme Durumları	Evet	51	56.65
	Hayır	39	43.35
	Toplam	90	100
Problemlerin Çözümünde Destek Alma Durumları	Evet	69	69
	Hayır	31	31
	Toplam	100	100
Kurum Değerlendirme Durumları	Evet	33	33
	Hayır	67	67
	Toplam	100	100
Biyolojik Anne Babalarını Tanıma Durumları	Evet	76	76.75
	Hayır	23	23.25
	Toplam	99	100
Yurtdışı Kalma Yıllarına Göre Dağılımları	0-5 Yıl	10	10
	5-10 Yıl	41	41
	10-15 Yıl	38	38
	15 Yıl ve Üzeri	11	11
	Toplam	100	100

Tablo 3'te görüldüğü gibi araştırmaya katılan yurt deneyimi olan genç yeti kinlerin %50'sini kadınlar, %50'sini ise erkekler oluşturmaktadır. Ayrıca bu katılımcıların %50'sinin 24-28, %29'unun 29-33 yaş arasında ve %21'inin 34-39 yaş arasında olduğu görülmektedir. Yurt deneyimi olan genç yeti kinlerden %73.47'si kardeşiyle aynı yurtdışı kaldığını, %26.53'ü ise aynı yurtdışı kalmadıklarını belirtmiştir. Yurt deneyimi olan genç yeti kinlerden %68.5'i yurtdışıyken yakınları tarafından ziyaret edildiğini, %31.5'i ise ziyaret edilmediğini belirtmiştir. Yurt deneyimi olan genç yeti kinlerden %76.75'i yurtdışıyken izne çıktı, %23.25'i ise izne çıkmadığını belirtmiştir. Yurt deneyimi olan genç yeti kinlerden %56.65'i izinden yurtdışı döndükten üzülmediğini, %43.35'i yurtdışı döndükten için üzülmediğini belirtmiştir. Yurt deneyimi olan genç yeti kinlerden %69'u problemlerinin çözümünde sosyal destek aldığını, %31'i ise sosyal destek almadığını belirtmiştir. Yurt deneyimi olan genç yeti kinlerden %33'ü

kurum de i ikli i yaptı ını, %67'si ise kurum de i ikli i yapmadı ını belirtmi tir. Yurt deneyimi olan genç yeti kinlerden %76.75'i biyolojik anne babalarını tanıdıklarını, %23,25'i ise tanımadıklarını belirtmi tir. Yurt deneyimi olan genç yeti kinlerden %10'u 0-5 yıl arası, %41'i 5-10 yıl arası, %38'i 10-15 yıl arası ve %11'i 15 yıl ve üzerinde yurt deneyimi oldu unu belirtmi tir.

Tablo 4. Aile yanında büyüümü genç yeti kinlerin cinsiyete göre depresyon ölçe i puanlarının ba ımsız grup t-testi sonuçları

Cinsiyet	N	\bar{X}	Ss	sd	t	P
Kadın	50	9,16	.7,76	98	.518	.60
Erkek	50	8,48	.5,06			

Tablo 4'te görüldü ü gibi gibi ara tırmaya katılan aile yanında büyüümü genç yeti kinlerin cinsiyetlerine göre depresyon ölçe i puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($t(98) = .518, p > .05$).

Tablo 5. Aile yanında büyüümü genç yeti kinlerin cinsiyete göre kendini toparlama gücü ölçe i puanlarının ba ımsız grup t-testi sonuçları

Cinsiyet	N	\bar{X}	Ss	sd	t	P
Kadın	50	5.67	.61	98	.47	.63
Erkek	50	5.61	.66			

Tablo 5'te görüldü ü gibi, aile yanında büyüümü genç yeti kinlerin cinsiyetlerine göre kendini toparlama gücü ölçe i puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($t(98) = .47, p > .05$).

Tablo 6. Aile yanında büyüümü genç yeti kinlerin kendini toparlama gücü ölçe i puanları ile depresyon ölçe i puanları arasındaki korelasyon

Depresyon		
Kendini	r	-.473
Toparlama	P	.000
gücü	N	100

Tablo 6 incelendi inde, aile yanında büyüümü genç yeti kinlerin kendini toparlama gücü ölçe i puanları ile depresyon puanları arasında yüksek düzeyde ve negatif yönde anlamlı bir ili ki oldu u görülmektedir ($r = 0.473, p < .05$). Buna göre kendini toparlama gücü ölçe i puanları arttıkça depresyon puanlarının azaldı ı söylenebilir.

Tablo 7. Yeti tirme yurdu deneyimi olan genç yeti kinlerin cinsiyete göre depresyon ölçe i puanlarının ba ımsız grup t-testi sonuçları

Cinsiyet	N	\bar{X}	Ss	sd	t	p
Kadın	50	12.36	11.32	98	.26	.79
Erkek	50	11.80	10.08			

Tablo 7’de görüldü ü gibi, yeti tirme yurdu deneyimi olan genç yeti kinlerin cinsiyetlerine göre depresyon ölçe i puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($t(98) = .26, p > .05$).

Tablo 8. Yeti tirme yurdu deneyimi olan genç yeti kinlerin cinsiyete göre kendini toplama gücü ölçe i puanlarının ba ımsız grup t-testi sonuçları

Cinsiyet	N	\bar{X}	Ss	sd	t	p
Kadın	50	5.29	1.26	98	.05	.95
Erkek	50	5.31	1.32			

Tablo 8’de incelendi inde, yeti tirme yurdu deneyimi olan genç yeti kinlerin cinsiyetlerine göre kendini toplama gücü ölçe i puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($t(98) = .05, p > .05$).

Tablo 9. Yeti tirme yurdu deneyimi olan genç yeti kinlerin kendini toplama gücü ölçe i puanları ile depresyon ölçe i puanları arasındaki korelasyon

		Depresyon
Kendini	r	-.242
Toparlama	P	.015
gücü	N	100

Tablo 9 incelendi inde, yurt deneyimi olan genç yeti kinlerin kendini toplama gücü ölçe i puanları ile depresyon ölçe i puanları arasında yüksek düzeyde ve negatif yönde anlamlı bir ili ki oldu u görülmektedir ($r = 0.242, p < .05$). Buna göre kendini toplama gücü ölçe i puanları arttıkça depresyon ölçe i puanlarının azaldı ı söylenebilir.

Tablo 10. Aile yanında büyüümü ve yeti tirme yurdu deneyimi olan genç yeti kinlerin depresyon ölçe i puanlarının ba ımsız grup t-testi sonuçları

Gruplar	N	\bar{X}	Ss	sd	t	p
Aile	100	8.82	6.53	198	2.60	.01
Yurt	100	12.08	10.67			

Tablo 10 incelendi inde, genç yeti kinlerin depresyon ölçe ine yönelik sonuçları aile yanında büyümeleri ve yurt deneyimlerinin olmasına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($t(198) = 2.60, p < .05$). Aile yanında büyüümü genç yeti kinlerin depresyon sonuçları ($\bar{X} = 8.82$) yurt deneyimi olan genç yeti kinlere ($\bar{X} = 12.08$) göre daha dü üktür.

Tablo 11. Aile yanında büyüümü ve yurt deneyimi olan genç yeti kinlerin kendini toplama gücü ölçe i puanlarının ba ımsız grup t-testi sonuçları

Gruplar	N	\bar{X}	Ss	sd	t	p
Aile	100	5.64	.64	198	2.35	.02
Yurt	100	5.30	1.28			

Tablo 11 incelendi inde, genç yeti kinlerin kendini toplama gücü ölçe ine yönelik sonuçları, aile yanında büyümeleri ve yurt deneyimi olmasına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($t(198) = 2.35, p < .05$). Aile yanında büyüümü genç yeti kinlerin psikolojik dayanıklılıkları ($\bar{X} = 5.64$) yurt deneyimi olan genç yeti kinlere ($\bar{X} = 5.30$) göre daha yüksektir.

Tablo 12. Aile yanında büyüümü ve yurt deneyimi olan genç yeti kinlerin stresle ba etme yolları ölçe i planlı problem çözme alt ölçe i puanlarının ba ımsız grup t-testi sonuçları

Gruplar	N	\bar{X}	Ss	sd	t	p
Aile	100	24.52	4.22	198	5.66	.00
Yurt	100	21.01	4.53			

Tablo 12 incelendi inde, genç yeti kinlerin stresle ba etme yolları ölçe i planlı problem çözme alt ölçe inin maddelerine yönelik sonuçları aile yanında büyümeleri ve yurt deneyimi olmasına göre yüksek düzeyde anlamlı bir farklılık göstermektedir ($t(198) = 5.66, p < .05$). Aile yanında büyüümü genç yeti kinlerin planlı problem çözme yetene i ($\bar{X} = 24.52$) yurt deneyimi olan genç yeti kinlere ($\bar{X} = 21.01$) göre daha yüksektir.

Tablo 13. Aile yanında büyüümü ve yurt deneyimi olan genç yeti kinlerin stresle ba etme yolları sosyal destek arayışı alt ölçe i puanlarının ba ımsız grup t-testi sonuçları

Gruplar	N	\bar{X}	Ss	sd	t	p
Aile	100	13.08	2.80	198	3.17	.00
Yurt	100	11.72	3.23			

Tablo 13 incelendi inde, genç yeti kinlerin stresle ba etme yolları ölçe i sosyal destek arayışı alt ölçe inin maddelerine yönelik sonuçları aile yanında büyümeleri ve yurt deneyimi olmasına göre yüksek düzeyde anlamlı bir farklılık göstermektedir ($t(198) = 3.17, p < .05$). Aile yanında büyüümü genç yeti kinlerin sosyal destek arayışı alt ölçe i ($\bar{X} = 13.08$) yurt deneyimi olan genç yeti kinlere ($\bar{X} = 11.72$) göre daha yüksektir.

Tablo 14. Aile yanında büyüme ve yurt deneyimi olan genç yeti kinlerin stresle baş etme yolları ölçe i kendine saklama alt ölçe i puanlarının ba ımsız grup t-testi sonuçları

Gruplar	N	\bar{X}	Ss	sd	t	p
Aile	100	10.82	3.23	198	3.88	.00
Yurt	100	12.53	2.99			

Tablo 14 incelendi inde, genç yeti kinlerin stresle baş etme yolları ölçe i kendine saklama alt ölçe inin maddelerine yönelik sonuçları aile yanında büyüme ve yurt deneyimi olmasına göre yüksek düzeyde anlamlı bir farklılık göstermektedir ($t(198) = 3.88, p < .05$). Aile yanında büyüme genç yeti kinlerin kendine saklama alt ölçe i puanı ($\bar{X} = 10.82$) yurt deneyimi olan genç yeti kinlere ($\bar{X} = 12.53$) göre daha dü üktür.

Tablo 15. Aile yanında büyüme ve yurt deneyimi olan genç yeti kinlerin stresle baş etme yolları ölçe i kaçınma alt ölçe i puanlarının ba ımsız grup t-testi sonuçları

Gruplar	N	\bar{X}	Ss	sd	t	p
Aile	100	13.72	3.57	198	.82	.40
Yurt	100	14.21	4.72			

Tablo 15 incelendi inde, genç yeti kinlerin stresle baş etme yolları ölçe i kaçınma alt ölçe inin maddelerine yönelik sonuçları aile yanında büyüme olmaları ve yurt deneyimi olmasına göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($t(198) = .82, p > .05$).

Tablo 16. Aile yanında büyüme ve yurt deneyimi olan genç yeti kinlerin stresle ba etme yolları ölçe i sorumlulu u kabul etme alt ölçe i puanlarının ba ımsız grup t-testi sonuçları

Gruplar	N	\bar{X}	Ss	sd	t	p
Aile	100	10.93	2.35	198	.98	.32
Yurt	100	11.33	3.30			

Tablo 16 incelendi inde, genç yeti kinlerin stresle ba etme yolları ölçe i sorumlulu u kabul etme alt ölçe inin maddelerine yönelik sonuçları aile yanında büyümeleri ve yurt deneyimi olmasına göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($t(198) = .98, p > .05$).

Tablo 17. Aile yanında büyüme ve yurt deneyimi olan genç yeti kinlerin stresle ba etme yolları ölçe i kadercilik alt ölçe i maddeleri puanlarının ba ımsız grup t-testi sonuçları

Gruplar	N	\bar{X}	Ss	sd	t	p
Aile	100	12.81	3.81	198	2.36	.01
Yurt	100	14.08	3.79			

Tablo 17 incelendi inde, genç yeti kinlerin stresle ba etme yolları ölçe i kadercilik alt ölçe inin maddelerine yönelik sonuçları aile yanında büyümeleri ve yurt deneyiminin olmasına göre yüksek düzeyde anlamlı bir farklılık göstermektedir ($t(198) = 2.36, p < .05$). Aile yanında büyüme genç yeti kinlerin kadercilik alt ölçe i puanı ($\bar{X} = 12.81$) yurt deneyimi olan genç yeti kinlere ($\bar{X} = 14.08$) göre daha dü üktür.

Tablo 18. Aile yanında büyüme ve yurt deneyimi olan genç yeti kinlerin stresle ba etme yolları ölçe i do a üstü güçlere inanma alt ölçe i maddeleri puanlarının ba umsız grup t-testi sonuçları

Gruplar	N	\bar{X}	Ss	sd	t	p
Aile	100	6.92	3.03	198	2.16	.03
Yurt	100	7.91	3.43			

Tablo 18 incelendi inde, genç yeti kinlerin stresle ba etme yolları ölçe i do a üstü güçlere inanma alt ölçe inin maddelerine yönelik sonuçları aile yanında büyümesi ve yurt deneyiminin olmasına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($t(198) = 2.16, p < .05$). Aile yanında büyüme genç yeti kinlerin do a üstü güçlere inanma alt ölçe i puanı ($\bar{X} = 6.92$) yurt deneyimi olan genç yeti kinlere ($\bar{X} = 7.91$) göre daha dü üktür.

Tablo 19. Yurt deneyimi olan genç yeti kinlerin stresle ba etme yolları ölçe i sorumlulu u kabul etme ve planlı problem çözme alt ölçekleri puanları ile depresyon puanları arasındaki korelasyon

	Sorumlulu u Kabul Etme	Planlı Problem Çözme
Depresyon	r .203	-.197
Ölçe i	p .043	.050
	N 100	100

Tablo 19 incelendi inde, yurt deneyimi olan genç yeti kinlerin sorumlulu u kabul etme alt ölçe i puanları ile depresyon puanları arasında pozitif yönde anlamlı bir ili ki oldu u görülmektedir, ($r = 0.203, p < .05$). Bu sonuç sorumlulu u kabul etme alt ölçe i puanları arttıkça depresyon puanlarının da arttı nı göstermektedir. Ayrıca genç yeti kinlerin planlı problem çözme alt ölçe i puanları ile depresyon puanları arasında negatif yönde anlamlı bir ili ki oldu u görülmektedir, ($r = -0.197, p < .05$).

Bu sonuç planlı problem çözme alt ölçe i puanı arttıkça depresyon puanının azaldı ını göstermektedir.

Tablo 20. Aile yanında büyüümü genç yeti kinleri stresle ba etme yolları ölçe i sorumlulu u kabul etme ve kaçınma alt ölçe i ile depresyon puanları arasındaki korelasyon

	Sorumlulu u Kabul Etme	Kaçınma
Depresyon	r .277	.277
Ölçe i	p .005	.005
	N 100	100

Tablo 20 incelendi inde, aile yanında büyüümü genç yeti kinlerin sorumlulu u kabul etme alt ölçe i puanları ile depresyon puanları arasında yüksek düzeyde ve pozitif yönde anlamlı bir ili ki oldu u görülmektedir ($r = 0.277$, $p < .05$). Bu sonuç sorumlulu u kabul etme alt ölçe i puanları arttıkça depresyon puanlarının da arttı ını göstermektedir. Aynı ekilde genç yeti kinlerin kaçınma alt ölçe i puanları ile depresyon puanları arasında yüksek düzeyde ve pozitif yönde anlamlı bir ili ki oldu u görülmektedir ($r = 0.277$, $p < .05$). Bu sonuç kaçınma alt ölçe i puanları arttıkça depresyon puanlarının da arttı ını göstermektedir.

Tablo 21. Yurt deneyimi olan genç yeti kinlerin planlı problem çözme, sorumlulu u kabul etme ve do a üstü güçlere inanma alt ölçekleri ile sosyal destek arayı ı alt ölçe i arasındaki korelasyon

	Planlı Çözme	Problem Sorumlulu u Kabul Do a Üstü Güçlere inanma	
Sosyal	r .372	.207	.225
Destek	p .000	.039	.024
Arayı ı	N 100	100	100

Tablo 21 incelendi inde, yurt deneyimi olan genç yeti kinlerin planlı problem çözme alt ölçe i puanları ile sosyal destek arayı ı alt ölçe i puanları arasında yüksek düzeyde ve pozitif yönde anlamlı bir ili ki oldu u görülmektedir ($r = 0.372, p < .05$). Bu sonuç planlı problem çözme alt ölçe i puanları arttıkça sosyal destek arayı ı alt ölçe i puanlarının da arttı mı göstermektedir. Tablodaki veriler incelendi inde; genç yeti kinlerin sorumlulu u kabul etme alt ölçe i puanları ile sosyal destek arayı ı alt ölçe i puanları arasında pozitif yönde anlamlı bir ili ki oldu u görülmektedir ($r = 0.207, p < .05$). Bu sonuç sorumlulu u kabul etme alt ölçe i puanları arttıkça sosyal destek arayı ı alt ölçe i puanlarının da arttı mı göstermektedir. Tablodaki veriler incelendi inde; genç yeti kinlerin do a üstü güçlere inanma alt ölçe i puanları ile sosyal destek arayı ı alt ölçe i puanları arasında pozitif yönde anlamlı bir ili ki oldu u görülmektedir ($r = 0.225, p < .05$). Bu sonuç do a üstü güçlere inanma alt ölçe i puanları arttıkça sosyal destek arayı ı puanlarının da arttı mı göstermektedir.

Tablo 22. Yurt deneyimi olan genç yeti kinlerin planlı problem çözme alt ölçe i ile kadercilik alt ölçe i arasındaki korelasyon

Kadercilik	
Planlı Problem	r .209
Çözme	P .037
	N 100

Tablo 22 incelendi inde, yurt deneyimi olan genç yeti kinlerin planlı problem çözme alt ölçe i puanları ile kadercilik alt ölçe i puanları arasında yüksek düzeyde ve pozitif yönde anlamlı bir ili ki oldu u görülmektedir ($r = 0.209$, $p < .05$). Bu sonuç planlı problem çözme alt ölçe i puanları arttıkça kadercilik alt ölçe i puanlarının da arttı nı göstermektedir.

Tablo 23. Yurt deneyimi olan genç yeti kinlerin sorumlulu u kabul etme ve do aüstü güçlere inanma alt ölçekleri ile kaçınma alt ölçe i arasındaki korelasyon

	Sorumlulu u kabul etme	Do aüstü Güçlere nanma
Kaçınma	r .357	.296
	p .000	.003
	N 100	100

Tablo 23 incelendi inde, yurt deneyimi olan genç yeti kinlerin sorumlulu u kabul etme alt ölçe i puanları ile kaçınma alt ölçe i puanları arasında yüksek düzeyde ve pozitif yönde anlamlı bir ili ki oldu u görülmektedir ($r = 0.357$, $p < .05$). Bu sonuç sorumlulu u kabul etme alt ölçe i puanları arttıkça kaçınmaalt ölçe i puanlarının da arttı nı göstermektedir. Ayrıca genç yeti kinlerin do aüstü güçlere inanma alt ölçe i puanları ile kaçınma alt ölçe i puanları arasında yüksek düzeyde ve pozitif yönde anlamlı bir ili ki oldu u görülmektedir, ($r = 0.296$, $p < .05$). Bu sonuç do aüstü güçlere

inanma alt ölçe i puanları arttıkça kaçınma alt ölçe i puanlarının da arttı ını göstermektedir.

Tablo 24. Yurt deneyimi olan genç yeti kinlerin do aüstü güçlere inanma alt ölçe i ile sorumlulu u kabul etme ve kadercilik alt ölçekleri arasındaki korelasyon

		Sorumlulu u Kabul Etme	Kadercilik
Do aüstü	r	.420	.205
Güçlere	p	.000	.041
nanma	N	100	100

Tablo 24 incelendi inde, yurt deneyimi olan genç yeti kinlerin do aüstü güçlere inanma alt ölçe i puanları ile sorumlulu u kabul etme alt ölçe i puanları arasında yüksek düzeyde ve pozitif yönde anlamlı bir ili ki oldu u görülmektedir ($r = 0.420$, $p < .05$). Bu sonuç do aüstü güçlere inanma alt ölçe i puanları arttıkça sorumlulu u kabul etme alt ölçe i puanlarının da arttı ını göstermektedir. Ayrıca genç yeti kinlerin do aüstü güçlere inanma alt ölçe i puanları ile kadercilik alt ölçe i puanları arasında pozitif yönde anlamlı bir ili ki oldu u görülmektedir ($r = 0.420$, $p < .05$). Bu sonuç do aüstü güçlere inanma alt ölçe i puanları arttıkça kadercilik alt ölçe i puanlarının da arttı ını göstermektedir.

Tablo 25. Aile yanında büyüümü genç yeti kinlerin planlı problem çözme ve do aüstü güçlere inanma alt ölçekleri ile kaçınma alt ölçe i arasındaki korelasyon

		Kaçınma	Do aüstü Güçlere nanma
Planlı Problem	r	-.286	-.429
Çözme	p	.004	.000
	N	100	100

Tablo 25 incelendi inde, aile yanında büyüümü genç yeti kinlerin planlı problem çözme alt ölçe i puanları ile kaçınma alt ölçe i puanları arasında yüksek düzeyde ve negatif yönde anlamlı bir ili ki oldu u görülmektedir ($r = -0.286, p < .05$). Bu sonuç planlı problem çözme alt ölçe i puanları arttıkça kaçınma alt ölçe i puanlarının azaldı nı göstermektedir. Ayrıca, genç yeti kinlerin planlı problem çözme alt ölçe i puanları ile do aüstü güçlere inanma alt ölçe i puanları arasında yüksek düzeyde ve negatif yönde anlamlı bir ili ki oldu u görülmektedir ($r = -0.429, p < .05$). Bu sonuç planlı problem çözme alt ölçe i puanları arttıkça do aüstü güçlere inanma alt ölçe i puanlarının azaldı nı göstermektedir.

Tablo 26. Aile yanında büyüümü genç yeti kinlerin sosyal destek arayı ı alt ölçe i ile kendine saklama ve kaçınma alt ölçekleri arasındaki korelasyon

	Kendine Saklama	Kaçınma
Sosyal Destek	r -.359	.222
Arayı ı	p .000	.026
	N 100	100

Tablo 26 incelendi inde, aile yanında büyüümü genç yeti kinlerin sosyal destek arayı ı alt ölçe i puanları ile kendine saklama alt ölçe i puanları arasında yüksek düzeyde ve negatif yönde anlamlı bir ili ki oldu u görülmektedir ($r = -0.359, p < .05$). Bu sonuç sosyal destek arayı ı alt ölçe i puanları arttıkça kendine saklama alt ölçe i puanlarının azaldı nı göstermektedir. Ayrıca, genç yeti kinlerin sosyal destek arayı ı alt ölçe i puanları ile kaçınma alt ölçe i puanları arasında pozitif yönde anlamlı bir ili ki oldu u görülmektedir ($r = 0.222, p < .05$). Bu sonuç sosyal destek arayı ı alt ölçe i puanları arttıkça kaçınma alt ölçe i puanlarının da arttı nı göstermektedir.

Tablo 27. Aile yanında büyüümü genç yeti kinlerin sorumlulu u kabul etme alt ölçe i ile kaçınma, do aüstü güçlere inanma ve kadercilik alt ölçekleri arasındaki korelasyon

	Kaçınma	Do aüstü Güçlere nanma	Kadercilik
Sorumlulu u r	.262	.322	.310
Kabul Etme p	.009	.001	.002
N	100	100	100

Tablo 27 incelendi inde, aile yanında büyüümü genç yeti kinlerin sorumlulu u kabul etme alt ölçe i puanları ile kaçınma puanları arasında yüksek düzeyde ve pozitif yönde anlamlı bir ili ki oldu u görülmektedir ($r = 0.262, p < .05$). Bu sonuç sorumlulu u kabul etme alt ölçe i puanları arttıkça kaçınma alt ölçe i puanlarının da arttı nı göstermektedir. Tablodaki veriler incelendi inde genç yeti kinlerin sorumlulu u kabul etme alt ölçe i puanları ile do aüstü güçlere inanma alt ölçe i puanları arasında yüksek düzeyde ve pozitif yönde anlamlı bir ili ki oldu u görülmektedir ($r = 0.322, p < .05$). Bu sonuç sorumlulu u kabul etme alt ölçe i puanları arttıkça do aüstü güçlere inanma puanlarının da arttı nı göstermektedir. Tablodaki veriler incelendi inde genç yeti kinlerin sorumlulu u kabul etme alt ölçe i puanları ile kadercilik puanları arasında yüksek düzeyde ve pozitif yönde anlamlı bir ili ki oldu u görülmektedir ($r = 0.310, p < .05$). Bu sonuç sorumlulu u kabul etme alt ölçe i puanları arttıkça kadercilik alt ölçe i puanlarının da arttı nı göstermektedir.

Tablo 28. Aile yanında büyüme genç yeti kinlerin kadercilik alt ölçe i ile kaçınma ve do aüstü güçlere inanma alt ölçekleri arasındaki korelasyon

		Do aüstü Güçlere inanma	Kaçınma
Kadercilik	r	.433	.223
	p	.000	.026
	N	100	100

Tablo 28 incelendi inde, aile yanında büyüme genç yeti kinlerin kaçınma alt ölçe i puanları ile kadercilik alt ölçe i puanları arasında pozitif yönde anlamlı bir ili ki oldu u görülmektedir ($r = 0.223$, $p < .05$). Bu sonuç kaçınma alt ölçe i puanları arttıkça kadercilik puanlarının da arttı nı göstermektedir. Ayrıca genç yeti kinlerin do aüstü güçlere inanma alt ölçe i puanları ile kadercilik puanları arasında yüksek düzeyde ve pozitif yönde anlamlı bir ili ki oldu u görülmektedir ($r = 0.433$, $p < .05$). Bu sonuç do aüstü güçlere inanma alt ölçe i puanları arttıkça kadercilik alt ölçe i puanlarının da arttı nı göstermektedir.

3.BÖLÜM

4. TARTI MA

Ara tırmanın bu bölümünde ara tırma bulguları literatür ında tartışılacaktır. Ayrıca ara tırmanın do urgularına, sınırlılıklarına ve gelecekte yapılacak ara tırmalara yönelik önerilerine yer verilecektir.

4.1. Aile Yanında Büyümü ve Yeti tirme Yurdu Deneyimi Olan Genç Yeti kinlerin Depresyon Düzeylerine li kin Sonuçlar

Aile yanında büyüümü genç yeti kinlerin cinsiyete göre depresyon düzeylerine ili kin sonuçlar incelendi inde, aile yanında büyüümü genç yeti kin kadınların depresyon puanları ve aile yanında büyüümü genç yeti kin erkeklerin depresyon puanlarının birbirine çok yakın oldu u, dolayısıyla aile yanında büyüümü genç yeti kinlerin cinsiyetlerine göre depresyon düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmadı ı ortaya çıkmı tır.

Benzer ekilde ara tırma sonrasında yeti tirme yurdu deneyimi olan genç yeti kinlere uygulanan ba ımsız grup t- testi sonucuna bakıldı ında; yurt deneyimi olan genç yeti kin kadınların depresyon puanları ile yurt deneyimi olan genç yeti kin erkeklerin depresyon puanları birbirine çok yakındır. Yurt deneyimi olan genç yeti kinlerin cinsiyetlerine göre depresyon puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Bu ba lamda “Aile yanında büyüümü genç yeti kinlerin cinsiyete göre depresyon düzeylerinde anlamlı bir farklılı ma var mıdır?” ve “Yeti tirme yurdu deneyimi olan genç yeti kinlerin cinsiyete göre depresyon düzeylerinde anlamlı bir farklılı ma var mıdır?” ara tırma sorularına cevap bulunmu tur. Literatür incelendi inde Güven’in, (2010) marmara depremini ya ayan yeti kinlerin algıladıkları sosyal destek düzeyleri ile travma sonrası geli im ve depresyon arasındaki ili kinin incelendi i çalı mada

depresyon düzeyi ile cinsiyet arasında istatistiki olarak anlamlılık bulunmamı tır. Bu çalı manın sonuçlarında da ailesi yanında büyüümü ve yeti tirme yurdu deneyimi olan genç yeti kinlerin depresyon düzeylerinde cinsiyete göre bir farklıla maya rastlanılmamı tır. Ancak pek çok çalı ma bunun aksi yönünde veri sunmu tur.Öztürk'ün çalı masında, depresyonun ergen kızlarda ve eri kin kadınlarda, ergen ve eri kin erkeklere göre iki kat fazla görüldü ü ortaya konulmu tur. Kim'in yaptı ı çalı mada da erkeklerin kızlara göre psikolojik sorunlarının daha az oldu u ve kızlarda depresyonun daha yüksek oldu u saptanmı tır. Heino ve arkadaşları ise yaptıkları çalı mada, depresyonun kız adölesanlarda erkeklerden daha fazla görülebilece ini belirtmi lerdir (aktaran Çetin ve Çavuo lu, 2009).

4.2. Aile Yanında Büyümü ve Yeti tirme Yurdu Deneyimi Olan Genç Yeti kinlerin Cinsiyete Göre Psikolojik Dayanıklılık Düzeylerine li kin Sonuçlar

Aile yanında büyüümü ve yeti tirme yurdu deneyimi olan genç yeti kinlerin cinsiyete göre psikolojik dayanıklılık düzeylerine ili kin sonuçlar incelendi inde, aile yanında büyüümü genç yeti kin kadınların kendini toparlama gücü ölçe i puanları ile aile yanında büyüümü genç yeti kin erkeklerin kendini toparlama gücü ölçe i puanları çok yakındır. Aile yanında büyüümü genç yeti kinlerin cinsiyetlerine göre kendini toparlama gücü ölçe i puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Benzer ekilde ara tırma sonrasında yeti tirme yurdu deneyimi olan genç yeti kinlere uygulanan ba ımsız grup t- testi sonucuna bakıldı ında; yurt deneyimi olan genç yeti kinlerin cinsiyetlerine göre kendini toparlama gücü ölçe i puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Yurt deneyimi olan genç yeti kin kadınların psikolojik dayanıklılıkları ile yurt yanında büyüümü genç yeti kin erkeklerin psikolojik dayanıklılıkları birbirine çok yakındır. Bu ba lamda, “Aile yanında büyüümü genç yeti kinlerin cinsiyete göre psikolojik dayanıklılıkları arasında anlamlı bir farklıla ma var mıdır?” ve “ Yeti tirme yurdu deneyimi olan genç yeti kinlerin cinsiyete göre psikolojik dayanıklılıkları arasında anlamlı bir farklıla ma var mıdır?” sorularına cevap bulunmu tur.

Literatür incelendi inde cinsiyetin psikolojik dayanıklılık üzerindeki etkisi ile ilgili bulgular çelişkilidir. Terzi (2005) çalışmasında psikolojik dayanıklılığı cinsiyetle ilişkilendiren bulmuştur. Genellikle erkeklerin psikolojik sıkıntılardan, aile anlaşmazlıkları, doğum öncesi ve doğum incinmelerinden ve tüm risk faktörlerinden kadınlardan daha çok etkilendiğini belirtmiştir. Hannah ve Morrisey gençlerin psikolojik dayanıklılık düzeylerini araştırdığı çalışmaları kızların psikolojik dayanıklılık düzeyinin erkeklerden daha fazla olduğunu sonucuna varmışlardır. Benzer şekilde Önder ve Günay öğrenciler üzerinde yaptıkları çalışmaları cinsiyetin psikolojik dayanıklılıkla ilişkilendirdiğini belirtmişlerdir. Cole ve arkadaşları da öğrencilerin psikolojik dayanıklılıkları ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki olduğunu bulmuştur (aktaran Terzi, 2005). Ancak bu çalışmanın sonuçları gösteriyor ki psikolojik dayanıklılığın değerlendirilmesinde cinsiyetler arasında bir fark yoktur. Bu bulgu psikolojik dayanıklılığın cinsiyete göre değişmediğini gösteren önceki araştırmalarıyla uyumludur (Benishek ve Lopez, 1997; Chan, 2003; Maddi ve arkadaşları, 2006; Terzi, 2008; Sezgin, 2009; Sezgin, 2012).

4.3. Yurt Deneyimi Olan Genç Yetkinlerin Yurda Gelme Yaşlarına İlişkin Sonuçlar

Yurt deneyimi olan genç yetkinlere uygulanan Anova sonucuna bakıldığında, yurt deneyimi olan genç yetkinlerin yurda gelme yaşlarına göre depresyon puanları arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir. Yurda gelme yaşlarına göre depresyon puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını bulmak amacıyla yapılan Scheffe testinin sonuçlarına göre de bir fark bulunamamıştır.

Literatür incelendi inde yapılan çalışmalar da göstermektedir ki, çocuk kuruma ne kadar erken yerleştirilir ve kurumda ne kadar uzun süre kalırsa olumsuz etkilenme oranları büyük olur (Sloutsky, 1997). Bu nedenle bu araştırmadaki sonuç literatür bilgisiyle örtüşmemektedir.

4.4. Aile Yanında Büyümü ve Yeti Tirme Yurdu Deneyimi Olan Genç Yeti Kinlerin Kendini Toparlama Gücü Puanları ile Depresyon Ölçe i Puanları Arasındaki Korelasyona li kin Sonuçlar

Aile yanında büyü mü genç yeti kinlerin kendini toparlama gücü ölçe i puanları ile depresyon puanları arasında yüksek düzeyde ve negatif yönde anlamlı bir ili ki oldu u ortaya çı kmı tır. Benzer ekilde yeti tirme yurdu deneyimi olan genç yeti kinlerin kendini toparlama gücü ölçe i puanları ile depresyon ölçe i puanları arasında yüksek düzeyde ve negatif yönde anlamlı bir ili ki oldu u ortaya çı kmı tır. Buna göre de her iki grup için de kendini toparlama gücü ölçe i puanları art tıkça depresyon ölçe i puanlarının azaldı ı söylenebilir. Bu ba larda, ‘Yeti tirme yurdunda büyü mü genç yeti kinlerin depresyon düzeyleri ile psikolojik dayanıklılı ı arasında anlamlı bir ili ki var mıdır?’ ve ‘Ailesi yanında büyü mü genç yeti kinlerin depresyon düzeyleri ile psikolojik dayanıklılı ı arasında anlamlı bir ili ki var mıdır?’ sorularına cevap bulunmu tur.

Kobasa ve Pucetti (1983) yüksek dayanıklılık düzeyi ile fiziksel ve ruh sa lı ı arasında bir ili ki oldu unu; dayanıklılı ın stresin olumsuz etkilerini azalttı nı ortaya koymuştur. Allred ve Smith (1989), yaptıkları ara tırmalarda dayanıklılık düzeyi yüksek olan bireylerin kaygı ve depresyon düzeylerinin dü ük oldu unu bulmu lardır. Kobasa, Maddi ve Kahn (1982) yapmı oldukları ara tırmada dayanıklılık ve ruh sa lı ı arasında olumlu bir ili ki oldu unu bulmu tur. Allred ve Smith (1989) yaptıkları çalı mada, dayanıklılık ile kaygı ve depresyon arasında önemli ve ters bir ili ki oldu unu bulmu tur. Ara tırma sonuçlarının literatürü destekleyici ekilde veriler sundu u görülmü tür. Buna göre yurt deneyimi olan ve aile yanında büyü mü genç yeti nkinlerin psikolojik dayanıklılı ının art tıkça depresyon düzeyinde azalma oldu u yani ters bir ili ki oldu u söylenebilir.

4.5. Aile Yanında Büyümü ve Yeti Tirme Yurdu Deneyimi Olan Genç Yeti Kinlerin Depresyon Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Sonuçlar

Aile yanında büyüme ve yeti tirme yurdu deneyimi olan genç yeti kinlerin depresyon ölçeği puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin sonuçlar incelendiğinde, genç yeti kinlerin depresyon ölçeğine yönelik sonuçları aile yanında büyümeleri ve yurt deneyiminin olmasına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Aile yanında büyüme genç yeti kinlerin depresyon sonuçları yurt deneyimi olan genç yeti kinlere göre daha yüksektir. Bu sonuç genç yeti kinlerin aile yanında büyümesi ve yurt deneyiminin olmasına ilişkin depresyon sonuçları arasında anlamlı bir ilişkinin olduğunu ortaya koymaktadır.

Yapılan çalışmalarda yeti tirme yurtları ya da çocuk yuvalarında yaşayan çocuklarda, aile yanında yaşayanlara göre ruhsal belirti puan ortalamaları ve depresif duygulanımların daha yüksek olduğu vurgulanmıştır (Kırkpınar, 1992; Korkmaz, 1997; Seber, 1989 aktaran Ocakçı ve Kürtüncü, 2004). Öntaş (1998), yeti tirme yurdundan ayrılmış ve yaş ortalaması 24.5 olan genç yeti kinlere Kısa Semptom Envanteri ve Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeğini uygulayarak yaptığı çalışmada, bu bireylerin kurum sonrası yaşantılarında da depresyon puan ortalamalarının (1.70) diğer psikolojik belirti puan ortalamalarından daha yüksek olduğunu bulmuştur. Bu durum, kurum bakımı alan adölesanların, farklı yeti tirme yurtlarında kalması ve farklı yıllarda araştırma yapılmış olmasına karşın, depresyon yönünden risk altında olduklarını göstermektedir. Bu çalışmada da literatürü destekler nitelikte bir sonuç çıkmıştır.

Literatür incelendiğinde, algılanan ebeveyn reddinin doğrudan ve dolaylı olarak depresyonun etiyolojisiyle ilişkili olduğu düşünülmektedir. Baron ve Kenny'ye göre, algılanan ebeveyn reddi ve depresyon arasındaki ilişki, ebeveyn reddine bağlı olarak oluşan bir takım etmenler aracılığıyla gerçekleşmektedir. Bu etmenlerin başında ise zarar veren benlik saygısı yer almaktadır. Diğer deyimle reddi deneyimlemek olumsuz benlik saygısına yol açar ve olumsuz benlik saygısı da kişilerin depresyona girmesinde önemli bir rol oynar (Garber ve ark., 1997; Robertson ve Simons, 1989; Simons ve Miller, 1987; Wind ve Silvern, 1994, aktaran: Salahur, 2010). Görüldüğü üzere, kişilerin depresif belirti göstermesinde çocuklukta ebeveynleriyle kurmuş olduğu ilişki önemli bir

rol oynamaktadır. Bu nedenle ki ilerin yeti kinlik döneminde depresif belirti göstermeleri durumunda ebeveyn ve çocuk ili kisinin incelenmesi önem gösterir. Yeti tirme yurdu deneyimi bulunan ki ilerin depresyon puanlarının fazla olmasının nedeni ebeveyn reddi ile ili kilendirilebilir.

Bowlby 'e göre, erken dönem ba lanma deneyimleri ve depresyon arasındaki ili ki incelenirken, bebe in bakıcıyla güvenli bir ba lanma ili kisi kuramaması ya da bakıcısı tarafından reddedilmesiyle kendili in de ersiz ve sevilmez; di erlerinin ise ula ılamaz olarak görmektedir. Bu durum yeti kinlik dönemindeki depresyona yatkınlı ı açıklamaktadır. Ayrıca çalı malarda korkulu ve saplantılı ba lanma biçiminin depresyon belirtileri ile örtü me gösterdi i dü ünülmektedir. Buna göre, korkulu ba lanma biçimine sahip bireyler di erlerine yönelik yo un bir güvensizlik hissetmekte, ili ki kurmaktan kaçınmakta ve kendilerini de ersiz olarak algılamaktadır. Roberts, Gotlib ve Kassel de depresif belirtiler ve yeti kin ba lanması arasındaki ili kiyi açıklamak üzere yürütmü oldukları çalı malarında depresif belirtilerin güvensiz ba lanma ve dü ük benlik saygısı ile ili kili oldu unu ifade etmektedir (aktaran Çalı ır, 2008). Görülebilece i gibi, adı geçen iki ba lanma biçiminde ortak olarak tanımlanan ki inin kendisine yönelik de ersizlik ve sevilmezlik dü üncesi, depresyonda görülen kendilik algısıyla örtü mektedir. Dolayısıyla erken dönemdeki ba lanma deneyimleri ve korkulu ve saplantılı ba lanma biçimleri depresyon için belirleyici etkenler olabilir. Ba lanma kuramı ve depresif belirtiler arasındaki ili kinin, depresyonun anla ılabilmesi açısından önemli oldu u dü ünülmektedir.

4.6. Aile Yanında Büyümü ve Yeti tirme Yurdu Deneyimi Olan Genç Yeti kinlerin Kendini Toparlama Gücü Ölçe i Puanlarının Kar ıla tırılmasına İli kin Sonuçları

Genç yeti kinlerin kendini toplama gücü ölçe ine yönelik sonuçları aile yanında büyümeleri ve yurt deneyimi olmasına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Aile yanında büyüme genç yeti kinlerin psikolojik dayanıklılıkları yurt deneyimi olan genç yeti kinlere göre daha yüksektir. Bu bulgu genç yeti kinlerin aile yanında büyümesi ve

yurt deneyimi olmasına ili kin psikolojik dayanıklılıkları arasında anlamlı bir ili kinin oldu u ekinde yorumlanabilir. Yeti tirme yurdunda büyüyen çocukların küçük ya larda ailelerinden ayrılma gibi psikolojik bir travma ya adıkları, anne baba sevgisinden uzak kaldıkları yurtda bakım veren ilgisinin sınırlı oldu u dü ünülürse bu ko ulların çocu un duygusal geli imini olumsuz yönde etkileyece i bunun sonucunda da psikolojik dayanıklılıklarının da bu süreçten olumsuz etkilenece i dü ünülebilir.

Çalı malar çocu a e itim fırsatı sunan, di er insanlara güveni te vik eden, uygun davranı biçimlerinde model olu turan, de i ik ya antılara cesaretlendiren, duygusal olarak kendini ifade etmesine yardımcı olan, ba ımsızlı ı te vik edecek ortamlar hazırlayan anne-babaların, bireyin ya amda kar ıla tı ı zorluklar kar ısında kendini toparlama gücüne sahip olmasını kolayla tırđını belirtir (Aydo du, 2013). Benzer ekinde ebeveyn yoksunlu u, aile ile yakın ili kilerin kurulamaması gibi psikolojik dayanıklılı ın olu umunda etkili olan aile ile ilgili risk faktörlerinden bahseder (Kararımak, 2006). Buna kar ılıklı ebeveynler ile kurulan yakın ili kiler, koruyucu ve güvenli aile ortamı ve kabullenici ebeveynler ise psikolojik dayanıklılı ın geli mesinde etkili koruyucu faktörler olarak görülmektedir (Malak, 2011). Yeti tirme yurdu deneyimi olan çocukların güvenli aile ortamından mahrum olması ve aile ile yakın ili kilerin kurulmadı ı dü ünüldü ünde psikolojik dayanıklılıklarının ailesi yanında büyüyen çocuklara göre dü ük olması kaçınılmazdır. Ara tırmanın sonuçları da literature destekleyici ekinde çıkmı tır.

Mark'ın ara tırma sonuçlarında güvenli ba lanma ve dayanıklılık arasında yüksek olumlu bir ili ki bulunurken, güvensiz ba lanma ile dayanıklılık arasında olumsuz yönde bir ili ki bulunmu tur (aktaran Aydo du, 2013). Yeti tirme yurdu deneyimi olan ki ilerin erken dönem ili kilerinde güvenli ba lanma kurmadı ı dü ünüldü ünde psikolojik dayanıklılıklarının aile yanında büyüyen gruba göre etkilenmi olabilece i dü ünülmektedir. Sonraki çalı malarda yurt deneyimi olan genç yeti kinlerin ba lanma ve psikolojik dayanıklılık arasındaki ili kisinin incelenmesinin alana katkı sa layaca ı dü ünülmektedir.

4.7. Aile Yanında Büyümü ve Yeti tirme Yurdu Deneyimi Olan Genç Yeti kinlerin Stresle Ba Etme Yöntemlerinin Kar ıla tırılmasına li kin Sonuçlar

Planlı problem çözme alt ölçe ine ili kin ba ımsız grup t-testi sonuçlarına bakıldı ında; genç yeti kinlerin stresle ba etme yolları planlı problem çözme alt ölçe inin maddelerine yönelik sonuçları aile yanında büyümeleri ve yurt deneyimi olmasına göre yüksek düzeyde anlamlı bir farklılık göstermektedir. Aile yanında büyümü genç yeti kinlerin planlı problem çözme yetene i yurt deneyimi olan genç yeti kinlere göre daha yüksektir. Bu bulgu genç yeti kinlerin aile yanında büyümesi ve yurt deneyimlerinin olmasına ili kin planlı problem çözme yetene i sonuçları arasında aile yanında büyümü genç yeti kinler lehine anlamlı bir ili kinin oldu unu göstermektedir.

Sosyal destek arayısı alt ölçe inin maddeleri puanlarının ba ımsız grup t-testi sonuçlarına bakıldı ında; genç yeti kinlerin stresle ba etme yolları ölçe i sosyal destek arayısı alt ölçe inin maddelerine yönelik sonuçları aile yanında büyümeleri ve yurt deneyimi olmasına göre yüksek düzeyde anlamlı bir farklılık göstermektedir. Aile yanında büyümü genç yeti kinlerin sosyal destek arayısı yurt deneyimi olan genç yeti kinlere göre daha yüksektir. Bu bulgu genç yeti kinlerin aile yanında büyümesi ve yurt deneyimlerinin olmasına ili kin sosyal destek arayısı sonuçları arasında aile yanında büyümü genç yeti kinler lehine anlamlı bir ili kinin oldu unu göstermektedir.

Kendine saklama alt ölçe inin maddeleri puanlarının ba ımsız grup t-testi sonuçlarına bakıldı ında; genç yeti kinlerin stresle ba etme yolları ölçe i kendine saklama alt ölçe inin maddelerine yönelik sonuçları aile yanında büyümü ve yurt deneyimi olmasına göre yüksek düzeyde anlamlı bir farklılık göstermektedir. Aile yanında büyümü genç yeti kinlerin kendine saklama puanı yurt deneyimi olan genç yeti kinlere göre daha dü üktür. Bu bulgu genç yeti kinlerin aile yanında büyümesi ve yurt deneyimlerinin olmasına ili kin kendine saklama sonuçları arasında yurt deneyimi olan genç yeti kinler lehine anlamlı bir ili kinin oldu unu göstermektedir.

Kaçınma alt ölçe inin maddeleri puanlarının ba ımsız grup t-testi sonuçlarına bakıldı ında; genç yeti kinlerin stresle ba etme yolları ölçe i kaçınma alt ölçe inin maddelerine yönelik sonuçları aile yanında büyümü olmaları ve yurt deneyimi olmasına

göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Aile yanında büyüme genç yeti kinlerin kaçınma puanı ile yurt deneyimi olan genç yeti kinlerin kaçınma puanı birbirine çok yakındır.

Sorumlulu u kabul etme alt ölçe inin maddeleri puanlarının ba ımsız grup t-testi sonuçlarına bakıldı ında; Genç yeti kinlerin stres ölçe i sorumlulu u kabul etme alt ölçe inin maddelerine yönelik sonuçları aile yanında büyümeleri ve yurt deneyimi olmasına göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Aile yanında büyüme genç yeti kinlerin sorumlulu u kabul etme puanı ile yurttaki deneyimi olan genç yeti kinlerin sorumlulu u kabul etme puanı birbirine çok yakındır.

Kadercilik alt ölçe inin maddeleri puanlarının ba ımsız grup t-testi sonuçlarına bakıldı ında; genç yeti kinlerin stresle ba etme yolları ölçe i kadercilik alt ölçe inin maddelerine yönelik sonuçları aile yanında büyümeleri ve yurt deneyiminin olmasına göre yüksek düzeyde anlamlı bir farklılık göstermektedir. Aile yanında büyüme genç yeti kinlerin kadercilik puanı yurt deneyimi olan genç yeti kinlere göre daha dü üktür. Bu bulgu genç yeti kinlerin aile yanında büyümesi ve yurt deneyimlerinin olmasına ili kin kadercilik sonuçları arasında yurt deneyimi olan genç yeti kinler lehine anlamlı bir ili kinin oldu unu göstermektedir.

Do a üstü güçlere inanma alt ölçe inin maddeleri puanlarının ba ımsız grup t-testi sonuçlarına bakıldı ında; genç yeti kinlerin stresle ba etme yolları ölçe i do a üstü güçlere inanma alt ölçe inin maddelerine yönelik sonuçları aile yanında büyüme ve yurt deneyiminin olmasına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Aile yanında büyüme genç yeti kinlerin do a üstü güçlere inanma puanı yurt deneyimi olan genç yeti kinlere göre daha dü üktür. Bu bulgu genç yeti kinlerin aile yanında büyümesi ve yurt deneyimlerinin olmasına ili kin do a üstü güçlere inanma sonuçları arasında yurttaki ya ayan genç yeti kinler lehine anlamlı bir ili kinin oldu unu göstermektedir.

Bu ba lamda, “Yeti tirme yurdunda büyüme ve aile yanında büyüme olan genç yeti kinlerin stresle ba etme yöntemleri arasında anlamlı bir ili ki vardır.” hipotezi yapılan çalı mada do rulanmı tır. 2 grubun stresle ba etme yöntemleri arasındaki fark özetlenecek oldu unda;

Aile yanında büyüme genç yeti kinlerin planlı problem çözme yetene i ve sosyal destek arayışı yurt deneyimi olan genç yeti kinlere göre daha yüksektir. Buna kar ın aile

yanında büyüme genç yeti kinlerin kendine saklama puanı, kadercilik puanı ve do a üstü güçlere inanma puanı ise yurt deneyimi olan genç yeti kinlere göre daha dü üktür. Aile yanında büyüme genç yeti kinlerin kaçınma puanı ve sorumlulu u kabul etme puanı ise yurt deneyimi olan genç yeti kinlerin puanları birbirine çok yakındır. Literatürde bu sonucu destekleyici bir çalı ma yapılmamı tır. Ancak yeti tirme yurdu deneyimi olan ki ilerın ya antıları, travmatik olayları dü ünüldü ünde ya ananları kadere ba ladıkları ve sosyal deste i, anne-baba ilgisini hissedemedikleri için do aüstü güçlere tutundukları, stresleriyle bu ekilde ba a çıkabildikleri yapılan gözlemler sonucu dü ünülmü tür. Aile yanında büyüme ki iler ise rol- model varlı ı nedeniyle problem çözüme becerilerini ö renmi olabilirler. Sosyal destekten daha çok yararlandıkları için kar ıla tıkları stresli durumlarda da bu yöntemi yeti tirme yurdundaki ki ilere göre daha fazla kullanmı olabilirler.

Ayrıca literatür incelendi inde; çocukluk döneminde ya anılan olumsuz deneyimler, bireylerin dünyanın iyili ine, güvenilirli ine ve adil oldu una dair bu varsayımlarının yıkılmasına neden olabilmektedir (Tiftik, 2012). Farklı örneklemlerle yapılan çalı malarda da, katılımcıların çocukluk dönemi örselenme ya antılarının sıklı ı arttıkça, adil dünya inançlarının azaldı ı görülmektedir Adil dünya inancı, bireylerin ya amı nasıl algıladıklarını ve kar ıla ılan durumları yeniden yapılandırma sürecini etkilemektedir. Ki isel adil dünya inancı, bireyin kendi ya antısında kar ıla tı ı olayların adil olması ya da adil olmamasıyla ilgili olurken; genel adil dünya inancı bireyin dünyanın adil bir yer oldu una inanması ya da inanmamasıyla ilgilidir. Dolayısıyla adil dünya inancının yüksek olması, günlük ya amda kar ıla ılan problemlerle ba etmede yardımcı olmaktadır (Dalbert, 2001). Bu nedenle aile yanında büyüyen ve yeti tirme yurdunda büyüyen genç yeti kinlerin problemlerle ve stresle ba etme biçimlerinin adil dünya inancıyla da ili kili olabilece i dü ünülmektedir.

Funk, dü ük psikolojik dayanıklılı a sahip olanların stres durumlarında kaçınmacı ba a çıkma becerileri kullandıklarını ifade etmi lerdir. Kobasa ve Puccetti□ye göre ise dayanıklılık düzeyi yüksek olan bireyler sahip oldukları sosyal destek kaynakları ile aktif basa çıkma stratejilerini kullanırken, dayanıklılık düzeyi dü ük olan bireyler sosyal destek eksikli i hissetmekte ve kaçınma basa çıkma stratejisini kullanmaktadırlar (aktaran Aydo du, 2013). Yeti tirme yurdunda büyüme ki ilerın psikolojik dayanıklılık

düzeylerinin aile yanında büyüyen genç yeti kinlere göre daha düşük olmasının nedeni ba lanma stillerinden kaynaklı olabilir. Yurt deneyimi olan ki ilerin ba lanma stilleri ve psikolojik dayanıklılık ili kilerine yönelik çalı manın alana katkı sa layaca ı dü ünülmektedir.

Sonuç ve Öneriler

Yeti tirme yurdunun dı nda ortaya çıkan bir sorun, bir durum çocu un yeti tirme yurduna yerle tirilmesine neden olmaktadır. Yeti tirme yurduna gelen çocuk genellikle travmatik bir öyküyle gelir. Erol, kurum bakımının olumsuz etkilerinin genel olarak herkes tarafından bilindi ini ama bu sorunların çocu un ailesinden, genetik yapısından ya da kurum bakımı öncesinden kaynaklandı ı konusunda belirsizlikler oldu unu söylemektedir (aktaran Elmacı, 2010). Bu nedenle yeti tirme yurdundaki çocukların ailesi yanında kalan çocuklarla kar ıla tırılmasında; yeti tirme yurtlarının duygusal, zihinsel, davranı sal vb. yönlerden olumsuzluklara neden olan tek etkenmi gibi dü ünme do ru olmayabilir. Çocuklar, koruyucu ailelere belirli özelliklere ve artlara göre yerle tirildi i için koruyucu ailelerde kalan çocuklarla yeti tirme yurtlarında kalan çocukları kar ıla tırmakta da benzer sorunlar bulunmaktadır. Bu nedenle yeti tirme yurtlarının genç yeti kinler üzerindeki uzun vadeli etkilerini belirlerken sonuçların sadece yeti tirme yurdunda kalmanın etkisiyle olu tu unu dü ünme do ru olmayacaktır.

Türkiye’de çocukları korumanın, çok eskilere dayanan geleneksel ve zengin bir yapısının oldu u, ayrıca çocukların korunmasıyla ilgili politikaların sık sık de i ti i görülmektedir. Geçmi te Türkiye’de çocukların korunmasında akrabalar destek olurken daha sonra çocuklara devlet tarafından büyük ve kalabalık kurumlarda bakım ve koruma sa landı ı ancak çocuklar için olumsuzluklarının çok oldu u tespit edilmi tir. Bu olumsuz sonuçların ortaya çıkması, kalabalık yuva ve yurtların ko u sisteminden oda sistemine dönü türülmesine ya da kapatılmasına neden olmu tur. Öncelik, çocukların kendi ailelerinin yanında bakım ve korunmasının sa lanmasına verilmi tir. Bunun mümkün olmadı ı durumlarda ise bakım ve koruma, koruyucu aile ve evlat edindirme

hizmetleriyle verilmeye çalı ılmaktadır. Ancak koruyu aile ve evlat edindirme sisteminden çok az ki i yararlanmaktadır. Türkiye’de pilot uygulamayla ba layan çocuk evleri uygulaması kamuoyunda pek bilinmese de gün geçtikçe yaygınla maktadır. Uygulamanın ba lamasıyla burada bakılıp korunmaya alınan çocukların ba arılarında ve sosyalle melerinde bir artı oldu u SHÇEK faaliyet raporlarında belirtilmektedir. Kurum bakımına nazaran çocuk evleri uygulamasının yararları bulunsa da olumsuzluklar da mevcuttur. Amaç bu bakım yönteminin çocuklar üzerindeki olumsuz etkisinin en aza indirilmesi olmalıdır. Çocuk evleri sıkı denetlenmeli, sosyal sorumluluk projesi çerçevesinde sivil toplum gönüllüleri ve sivil toplum kurulu ları sürecin kontrolüne dahil edilmelidir. Ayrıca çocuk evleri uygulamasının daha faydalı olabilmesi için bu evlere yerle tirilecek çocukların seçimi ve yerle tirilmesi do ru yapılması önemlidir (Yazıcı, 2012).

Ara tırmadan elde edilen bu sonuçlardan yola çıkarak a a ıdaki önerilerde bulunulabilir;

Çocukların kurumlarda buldukları dönem, ve ya grupları dü ünüldü ünde ki ilik yapılarının ekillendi i ve temel alı kanlıkların kazanıldı ı dönem oldu u bilinmektedir. Bu dönemde çocuklara tutarlı davranılması büyük önem ta ımaktadır. Bu nedenle kurumlarda seçilen uzman personelin iyi seçilmesi önemlidir.

Kurum bakımında bulunan çocuk ve gençlerin ya amlarını güven verici bir ortamda sürdürebilmeleri için onlarla daha fazla ilgilenecek, sorunlarına anında müdahale edebilecek, buradaki çocuk ve gençlerin sorunlarını rahatça anlatabilecekleri yeterli sayıda grup ö reteni, psikolog, sosyal hizmet uzmanı, doktor, çocuk geli imcisinden olu an birimler kurulmalıdır. Ayrıca çocukların; problemlerini çözmeye noktasında bu ki ilerden yardım istemelerinin önemi üzerine durulmalıdır.

Kurum personelinin; kurumda büyüyen çocuk ve gençlerin davranı biçimlerini bilmeleri, bu davranı ları tetikleyici altta yatan sebeplerin farkında olmaları, erken tanı ve tedavi için fiziksel, ruhsal ve sosyal açıdan taramaları yapmaları çok önemlidir.

Yeti tirme yurdunda yasayan çocuklara problem çözme, stresle ba a çıkma vb. konularda e itim verilmesi yararlı olacaktır. Bu konularda üniversitelerle i birli i yapılmalıdır.

Kurum bakımı sonrasında bireylerin ya am kalitelerini arttırmak ve topluma uyumunu sa lamak adına hizmetler geli tirilmelidir. Kurum bakımından ayrılmadan önce çocuklara i hayatı ve sosyal çevre ile ilgili bilgilendirme çalı malarının yapılması önemlidir. Pek çok ki i yurttan ayrılma zamanları geldi inde i bulma stresi ya adı ını, kendilerini depresif hissetti ini yapılan görü melerde ifade etmi tir.

Kurum bakımı deneyimi olan bireylerin sorunları aslında toplumun sorunudur. Bu nedenle bu alanı yakından takip edip eksiklikleri gidermek, çözüm yolları bulmak toplum sa lı ına ve kurum deneyimi olan ki ilere büyük katkı sa layacaktır.

Bu alı mada yurt deneyimi olan ki ilerin ki isel bilgi formlarında yer alan pek çok veri analizlerde kullanılmadı ı görülmü tür. Daha sonra yapılacak çalı malarda ki isel bilgilere yönelik elde edilen bulguların çalı maya zenginlik kataca ı dü ünülmektedir. Ayrıca yurt deneyimi olan ki ilerin psikolojik dayanıklılıkları ve ba lanma stilleri arasındaki ili kiyi ara tıran çalı maların yapılmasının alandaki eksikli i giderece i dü ünülmektedir.

KAYNAKLAR

- Abu Bakar, A., Jamaluddin, S., Symaco, L. Ve Darusalam, G. (2010). Resiliency Among Secondary School Students In Malaysia: Assessment Measurement Model. *The International Journal Of Educational And Psychological Assessment*, 4, 68 – 76.
- Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı 1 Faaliyet Raporu, (2013).
- Allred, K. D. ve Smith, T. W. (1989). The Hardy Personality: Cognitive and Psychological Responses To Evaluative Threat. *Journal Of Personality And Social Psychology*, 56(2), 257-266.
- Altshuler, S. Ve Poertner, J. (2002). The Child Health And Illness Profile-Adolescent Edition: Assessing Well-Being in Group Homes And Institutions. *Child Welfare*, 81(3), 495-513.
- Akkaya, C., Eker, S.S., Kotan, Z., & Sarandöl, A. (2009). Depresyon, Nöroplastisite ve Nörotrofik Faktörler. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 1:22-35.
- Arnett, J. J. (2000). High Hopes in a Grim World: Emerging Adults' Views of Their Futures and of "Generation X." *Youth & Society*, 31, 267-286.
- Aslan, B. (1997). Kurum Bakımında Bulunan Korunmaya Muhtaç Çocukların Davranış Sorunları- Adana İlinde Bir Araştırma. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi.
- Aydın, E. (2006). Yetiştirme Yurdunda Kalan Gençlerin Ergenlik Sorunları ve Başatmaları. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi.
- Aydoğdu, T. (2013). Başlanma Stilleri, Başarı Çıkma Stratejileri ile Psikolojik Dayanıklılık Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi.
- Balcı, T. (1999). Yetiştirme Yurdu ile Ailesi Yanında Kalan Öğrencilerin Kişisel ve Sosyal Uyum Düzeylerinin Okul Başarılarına Etkisi. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi.
- Beck, J.S. (2001). Bilişsel Terapi Temel İlkeler ve Ötesi. (Çev. Nesrin Hisli Şahin). Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları.
- Bedir, E. (1998). Denizli İli 12-18 Yaş Yetiştirme Yurdu Çocuklarının Fiziksel ve Ruhsal Durumlarının Değerlendirilmesi. Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi.

- Benishkek, L. A. and Lopez, F. G. (1997). Critical evaluation of hardiness theory: Gender differences, perception of life events, and neuroticism. *Work & Stress*, 11, pp. 33- 45.
- Browne, K.D. ve Lynch, M.A. (1999). The Experiences of Children in Public Care. *Child Abuse Review*. 8, 353-356.
- Bulut I, Özdemir U. (1998). “Yeti tirme Yurtları Ve Gençlik Liderli i”, T.C. Ba bakanlık Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Sosyal Hizmetler Dergisi. Ocak, 1:7 20 – 25.
- Ceylan Da Tu rul,(2000). Stres ve Depresyon. *Psikiyatri Dünyası*; 4:12-17.
- Cı1ga, . (1989). Korunmaya Muhtaç Gençlerin Sorunları ve Yeti tirme Yurtları. T. C. Ba bakanlık-Gençlik ve Spor Genel Müdürlü ü Gençlik Hizmetleri Daire Ba kanlı 1. Ankara.
- Chan, D. W. (2003). Hardiness And ts Role n The Stress- Burnout Relationship Among Prospective Chinese Teachers n Hong Kong. *Teaching And Teacher Education*, 19, pp. 381-395.
- Cücelo lu, D. (1994). nsan ve Davranı ı Psikolojinin Temel Kavramları. stanbul: Remzi Kitabevi.
- Çalı ır, M. (2008). Ba lanma Temsilleri ile Depresif Belirtiler Arasındaki li ki: Güvenli Senaryoları Ve Erken Dönem li kisel Temalar. Hacettepe Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.
- Çavuo lu, H., & Çetin, H. (2009). Yeti tirme Yurdunda ve Aileleri ile Ya ayan Adölesanların Benlik Saygıları ve Psikolojik Belirtilerinin Kar ıla tırılması. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hem irelik Yüksekokulu Elektronik Dergisi*, 2 (4), 137-144.
- Çelen, H. N. (2007). Ergenlik ve Genç Yeti kinlik, stanbul: Papatya Yayıncılık.
- Çetin, H., Çavuo lu, H. (2009). Yeti tirme Yurdunda ve Aileleri ile Ya ayan Adölesanların Benlik Saygıları ve Psikolojik Belirtilerinin Kar ıla tırılması, *Dokuz Eylül Üniversitesi Hem irelik Yüksekokulu Elektronik Dergisi*, 2 (4), 137-144.
- Çiçeko lu, P., & Durualp, E. (2013). Yeti tirme Yurdunda Kalan Ergenlerin Yalnızlık Düzeylerinin nternet Ba imlili i ve Çe itli De i kenler Açısından ncelenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 15, 1, s.s: 29-46

- Çiftçi M. (2002). Bir Grup Lise Ö rencisinin Stresle Ba a Çıkma Yolları ile Strese Kar ı Dayanıklılıkları Arasındaki li kinin ncelenmesi. Dokuz Eylül Üniversitesi E itim Bilimleri Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi.
- Dalbert C, Lipkus I. M., Sallay H. Ve Goch I. (2001). A Just And An Unjust World: Structure And Validity Of Different World Beliefs. Personality And Individual Differences, 30: 561-577.
- Davis, K., (1982). letmelerde nsan Davranı ı, Çev. K. Tosun vd., stanbul Üniversitesi letme Fakültesi Yayınları, No.199, stanbul.
- Dilbaz, N., Seber,G. (1993). Umutsuzluk Kavramı: Depresyon ve ntiharda Önemi Kriz Dergisi 1(3): 134-138.
- Durak, M. (2002). Predictive Role Of Hardiness On Psychological Symptomatology Of University Students Experienced Earthquake. Yayınlanmamı Yüksek Lisans Tezi, Orta Do u Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Düzgün, G. (2009). Evli Ki ilerde Depresyon, li kiye li kin nanç, Kendini Ayarlama Düzeyinin Evlilik Uyumu le li kisi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi
- Elmacı, D. (2010). Günümüzün Yetim Kalan Kurulu ları: Yeti tirme Yurtları. Türk E itim Bilimleri Dergisi, 8(4), 949-970.
- Erdem, A (2013). Tip 1 Diyabetli Çocuk ve Ergenler le Tip 1 Diyabeti Olmayan Çocuk ve Ergenlerin Benlik Kavramı Düzeylerinin ve Yollarının ncelenmesi. Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmamı Yüksek Lisans Tezi.
- Erim, B. (2001). Yeti tirme Yurtlarında ve Aileleri Yanında Ya ayan Ergenlerin, Benlik Saygısı, Depresyon ve Yalnızlık Düzeyleri ile Sosyal Destek Sistemleri Açısından Kar ıla tırılması. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi.
- Erkan, G. (1995). Korunmaya Muhtaç Çocuklar. Çocuk Yuvalarında Bir Ara tırma. Sosyal Hizmetler Yüksekokulu Dergisi, ss: 24-78.
- Eryılmaz, A. (2004). Ergenlik ve Genç Yeti kinlik Döneminde Romantik Yakınlı ı Ba latmada Algılanan Kontrol. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi.
- Garmezy, N., Masten, A.S. Ve Tellegen, A., (1984), The Study Of Stress And Competence in Children: A Building Block For Developmental Psychopathology, Child Development, 55, S. 97-111.
- Güçlü, N (2001). Stres Yönetimi. G.Ü. Gazi E itim Fakültesi Dergisi 21, 1 s.s: 91-109.

- Gündoğdu, M., Zeren, G. (1999). Yeti tirme Yurdunda ve Ailesinin Yanında Kalan Ergenlerin Kimlik Gelişimlerinin Karşılaştırılması. Türk Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Dergisi 3:22
- Gürvardar, D. (2001). Yeti tirme Yurdunda Yeti en Çocuklar ile Ana-Baba Yanında Yeti en Çocukların Umutsuzluk Düzeyinin Karşılaştırılması. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi.
- Güven, K. (2010). Marmara Depremini Yaşayan Yeti kinlerin Algıladıkları Sosyal Destek Düzeyleri ile Travma Sonrası Gelişim ve Depresyon Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. T.C. Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi.
- Hackney, H., Cormier, S. (2008). Psikolojik Danışmanlık ve Teknikleri: Psikolojik Yardım Süreci El Kitabı (T. Ergene, S.Aydemir Sevim Çev.) Ankara: Mentis Yayıncılık.
- Henderson, N., Milstein, M. M. (1996). Resiliency In Schools: Making It Happen For Students And Educators. Thousand Oaks, California, Corwin Pres. Garmezy, N. (1993). Children in Poverty: Resilience Despite Risk. Psychiatry, 56 (1), 127-136.
- Herman, D. B., Susser, E. S. ve Struening, E. L. (1994). Childhood Out-of-Home Care and Current Depressive Symptoms Among Homeless Adults. American Journal of Public Health. 84(11).
- Hisli N (1988) Beck Depresyon Envanteri'nin Üniversite öğrencileri için geçerli i, güvenilirli i, Psikoloji Dergisi, 7 (23) 3-13.
- Hodges, J. & Tizard, B. (1989). Social and Family Relationship of Ex-institutional Adolescents. J. Child Psychol Psychiatry. 3, 77-97.
- İhan, Ç. (2009). Ev Kadınlarında Sosyokültürel Özelliklere Bağlı Olarak Depresyon Düzeyi ve Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi
- İmamolu, S. (2008). Genç Yeti kinlikte Kişilerarası İlişkinin Cinsiyet, Cinsiyet Roller ve Yalnızlık Algısı Açısından İncelenmesi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Doktora Tezi.
- Kararımk, Ö., (2006). Psikolojik Sağlamlık Risk Faktörleri ve Koruyucu Faktörler, Türk Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Dergisi, III, 26, 129-139.
- Karakaş, S. (2009). Çalışan Gençlerde Depresyon ve Anksiyetenin Yordayıcısı Olarak Kişilik Özellikleri. Ege Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi.

- Kaya, M., Genç, M., Kaya, B., & Pehlivan, E. (2007). Tıp Fakültesi ve Sağlık Yüksekokulu Öğrencilerinde Depresif Belirti Yaygınlığı, Stresle Başa Çıkma Tarzları ve Etkileyen Faktörler. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 18(2) 137-146.
- Kobasa, S., Maddi, S. R ve Kahn, S. (1982). Hardiness and Health: A Prospective Study. *Journal Of Personality and Social Psychology*, 42, Pp. 168-177.
- Kobasa, S. ve Puccetti, M. C. (1983). Personality and Social Resources in Stress Resistance. *Journal Of Personality And Social Psychology*, 45 (4), Pp. 839-850.
- Kocabaşoğlu, N. (2005). Stres ve Anksiyete. *Medikal Açıdan Stres ve Çareleri*. (Ed): Balcıoğlu. Ü Cerrahpaşa Tıp Fakültesi. Sürekli Tıp Eğitim Etkinlikleri Sempozyum Dizisi. 181-198
- Koç, V. (2008). Kişilerarası Tarz, Kendilik Algısı, Öfke ve Depresyon. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi.
- Kök, M. (2000). Yetiştirme Yurdundaki Öğrencilerin Psikolojik Belirti Düzeylerinin Değerlendirilmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8.
- Köse, H (2009). Davacılar ve Sedanterlerde Öz Bilinç ile Depresyon, Anksiyete ve Stresli kişi. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi.
- Kurt, N. (2011). Çevik Kuvvet Personelinin Stresle Başa Çıkma Tutumları, Psikolojik Dayanıklılıkları ve Doyumu Düzeyleri. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Kutlu, M. (2003). Yetiştirme Yurdunda ve Ailesiyle Birlikte Kalan Öğrencilerin Yalnızlık Düzeylerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi. VII. Ulusal Psikoloji ve Rehberlik Danışmanlık Kongresi, Ankara.
- Maddi, S. R., Harvey, R. H., Kobasa, D. M., Lu, J. N., Perciso, M. and Brown, M. (2006). The Personality Construct Of Hardiness, III: Relationships With Resilience. *Journal Of Personality*, 74(2).
- Malak, K. (2011). Üniversite Öğrencilerinin Kendini Toparlama Gücü ile Duygusal Zekâ Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi.
- Masten, A.S., (2001). Ordinary Magic: Resilience Process in Development, *American Psychologist*, 56, s. 227-239.
- Ocakçı, A., & Kürtüncü, M. (2004). Çocuk Yuvasında Yaşayan 9-13 Yaş Grubu Çocuklarda Depresyon ve Benlik Kavramı Düzeylerinin Belirlenmesi. *Eğitim Bilimleri ve Uygulama*, 3, (5), 75-86.

- Onur, B. (1986). Gelişim Psikolojisi. Ankara: V Yayınları.
- Öcal, A. ve Kemer kaya, G. (2011). Yetiştirme Yurdunda Kalan Yetkinlerin Devlet ve Vatandaşlık Algıları Üzerine Nitel Bir Araştırma. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi 2011, 30(1), 63-82
- Öntaş, C. Ö. (1998). Kurum Bakımı Deneyimi Olan Genç Yetkinlerin Sosyal Destek Sistemi Ve Ruh Sağlığı Durumları. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Öztürk, M.O. (2001). Ruh Sağlığı ve Bozuklukları. Ankara: Feryal Matbaası.
- Öztürk, M. O. (2004). Ruh Sağlığı ve Bozuklukları. Ankara: Nobel Tıp Kitabevleri. 291-342.
- Pazvantolu, O., Okay, T., Dilbaz, N., Engül, C. & Bayam, G. (2004). Major Depresyon Tanısı Alan Hastalarda Somatik Belirtilerin Yoğunluğunun İntihar Dürcesi, Davranış ve Niyetine Etkisi. Klinik Psikiyatri, 7, 153-160.
- Pehlivan, . (1995), Yönetimde Stres Kaynakları, Personel Geliştirme Merkezi Yayınları, 33-35.
- Roy, P. ve Rutter, M. (2006). Institutional Care: Associations Between Inattention and Early Reading Performance. Journal of Child Psychology and Psychiatry, 47 (5), 480-487.
- Salahur, E. (2010). Üniversite Öğrencilerinin Geriye Dönük Olarak Çocukluklarında Algıladıkları Ebeveyn Kabul veya Reddinin Yetkin Balaşma Biçimleri ve Depresif Belirtileri ile İlişkisi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi.
- Savaşır, I., Soygüt, G., & Barıncın, E. (Ed.). (2009). Bilişsel Davranışçı Terapiler. Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları.
- Sayeed, S.A. (2013). Problems Faced by Institutionalized Orphans in Anantnag District, International Journal of Social Science Tomorrow, 2:2
- Silliman, B. (2004). Concept Development Of Family Resilience: A Study Of Korean Families With A Chronically Ill Child. Journal Of Clinical Nursing, 13 (5), 636-645.
- Sills, Masten, A. S., (2001). Ordinary Magic: Resilience Processes in Development. American Psychologist, 56 (3), 227-238.

- Smith, T.W., Christensen, A.J., Peck, J.R., & Ward, J.R. (1994). Cognitive Distortion, Helplessness And Depressed Mood In Rheumatoid Arthritis: A Four Year Longitudinal Analysis. *Health Psychology*, 13(3), 213-217.
- engül, A.(1999), Organizasyonel Stresin Yönetimi ve zmir Çevresinde Orta Kademeli Yöneticiler Üzerine Bir Arastırma. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmamı Yüksek Lisans Tezi.
- enocak, H. (2005). Korunmaya Muhtaç Çocuklar: stanbul Yeti tirme Yurtları Üzerine Bir Alan Ara tırması. stanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmamı Doktora Tezi.
- Sezgin, F. (2009). Relationships Between Teacher Organizational Commitment, Psychological Hardiness and Some Demographic Variables in Turkish Primary Schools. *Journal Of Educational Administration*, 47(5), p. 630-651.
- Sezgin, F. (2012). İköretim Okulu Öretmenlerinin Psikolojik Dayanıklılık Düzeylerinin ncelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 20 (2), S. 489-502.
- im ek, Z., Erol, N., Öztıp, D. ve Özcan, Ö. (2007). Kurum Bakımındaki Çocuk ve Ergenlerde Davranı ve Duygusal Sorunların Epidemiyolojisi; Ulusal Örneklemede Kar ıla tırmalı Bir Ara tırma. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 18(4), 1-13.
- im ek Z, Erol N, Öztıp D Ve Ark. (2008) Kurum Bakımındaki Çocuk ve Ergenlerde Davranı ve Duygusal Sorunların Epidemiyolojisi: Ulusal Örneklemede Kar ıla tırmalı Bir Ara tırma. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 19 (3): 235- 246.
- Sloutsky, V.M. (1997). Institutional Care and Developmental Outcomes Of 6 And 7 Year Old Children: A Contextualist Perspective. *International Journal Of Behavioral Development*, 20(1), 131-151.
- Soysal, A. (2001). 6. Ulusal Psikoloji Örencileri Kongresi Bildiri Özetleri, Ankara Hacettepe Üniversitesi Yayınları.
- Tekelio lu, F, Y. (1993). Yeti tirme Yurdunda Ya ayan 13-17 Ya Grubu Okuyan Gençler ile Aileleri Yanında Ya ayan ve Okuyan Aynı Ya Grubu Gençlerin Ergenlik Problemlerinin Kar ıla tırılması. Marmara Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi. stanbul.
- Terzi, . (2006). Kendini Toparlama Gücü Ölçe i'nin Uyarlanması: Geçerlik ve Güvenirlilik Çalı maları. *Türk Psikolojik Danı ma ve Rehberlik Dergisi* .Cilt:III Sayı:26

- Terzi, . (2005). Öznel yi Olmaya li kin Psikolojik Dayanıklılık Modeli. Yayınlanmamı Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi E itim Bilimleri Enstitüsü Rehberlik ve Psikolojik Danı ma Anabilim Dalı, Ankara.
- Terzi, . (2008). Üniversite Ö rencilerinin Psikolojik Dayanıklılık ve Algıladıkları Sosyal Destek Arasındaki li ki. Türk Psikolojik Danı ma ve Rehberlik Dergisi. C.III, S.29, s.1-11.
- Terzi, . (2008). Üniversite Ö rencilerinde Kendini Toparlama Gücünün çsel Koruyucu Faktörlerle İli kisi. Hacettepe Üniversitesi E itim Fakültesi Dergisi (H. U. Journal of Education), 35, s. 297-306.
- Tiftik, N. (2012). Adam Öldürme Suçu Nedeniyle Hüküm Giymi Olan Kadınlarda Adil Dünya nancı, Çocukluk Dönemi Örseleyici Ya antılara Maruz Kalma Durumları ve Öfke fade Tarzları Arasındaki li kinin ncelenmesi. T.C. Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi.
- Turhan, M. (2009). Profesyonel Futbolcularda Depresyon Düzeyi, Anksiyete Düzeyi ve Ki ilik Özellikleri ile Sporda Ba arı Motivasyonu Arasındaki li kinin ncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi.
- Tümkaya, S. (2005). Ailesi Yanında ve Yeti tirme Yurdunda Kalan Ergenlerin Umutsuzluk Düzeylerinin Kar ıla tırılması. Türk E itim Bilimleri Dergisi, 3(4): 445-459.
- Tümlü, Ü, G (2012). Psikolojik Dayanıklılık Düzeyleri Farklı Üniversite Ö rencilerinin Temas Engellerinin ncelenmesi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.Yüksek Lisans Tezi.
- U ur, D., (2007). Dünyayı Adil Algılama ve Gelece e Dair Umut/Umutsuzluk: Depresyon Tanısı Alan ve Almayan Ki ilerde Adil Dünya nancı. Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi.
- Uras, B. (2001). Kurum Bakımında Olan ve Ailesi Yanında Kalan Çocuklarda Ö renilmi Çaresizlik ile Depresyon Puanları Arasındaki li kinin ncelenmesi. Ege Üniversitesi. Yüksek Lisans Tezi.
- Üstün, B. (2008). Yeti tirme Yurdu Deneyimi Olan Genç Yeti kinlerin Çocuklarının Duygusal ve Davranı sal Sorunları. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi.
- Üstüner S, Erol N, im ek Z (2005) Koruyucu Aile Bakımı Altındaki Çocukların Davranı ve Duygusal Sorunları. Çocuk ve Gençlik Ruh Sa lı ı Dergisi, 12(3): 130-140.

- Williams, J., Jackson, S., Maddocks, A. ve Cheung, W. Y. (2001). Case-control Study of the Health of those Looked After by Local Authorities. *Archives of Disease in Childhood*, 85(4), 280-285.
- Yalçın, s. (2013). İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Meslekî Tükenmişlik Düzeyleri ile Stres, Psikolojik Dayanıklılık ve Akademik Performans Arasındaki İlişki. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Yanbasi, G. (1971). Anne Yoksunluğunun Etkileri. Ankara Üniversitesi. Doktora Tezi.
- Yavuzer, H. (1996). Ana Baba ve Çocuk. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yazıcı, E. (2012). Korunmaya Muhtaç Çocuklar ve Çocuk Evleri. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9/18, 499-525.
- Yemez, B., & Alptekin, K. (1998). Depresyon Etiyolojisi. *Psikiyatri Dünyası*, 1:21-25.

EKLER

Ek 1. Demografik Bilgi Formu-I

1.Cinsiyetiniz:

Erkek Kadın

2.Ya ınız:

24-28 29-33 34-39 40 -49 50-59

3. İlk kez kuruma kaç ya ında geldiniz?

6 ya ve altı 7 ya – 11 ya 12 ya ve üstü

4. Karde inizle aynı yurttta mı kaldınız? (E er karde iniz varsa bu soruyu yanıtlayınız.)

Evet Hayır

5. Ailenizden veya yakınlarınızdan sizi ziyaret eden var mıydı? (Hayır ise 7. soruya geçiniz.)

Evet Hayır

6.Kimdi ve ne sıklıkta ziyaret ederdi? (A a ıdaki noktalı bırakılan kısma kısaca yazar mısınız?)

.....
.....

7.Herhangi bir kimsenin yanına izne gidiyor muydunuz? (Hayır ise 9.soruya geçiniz.)

Evet Hayır

8. zniniz bitip yurda döndü ünüzde tekrar yurda geldi iniz için üzülyüyor muydunuz?

Evet Hayır

9.Yurttta kaldı ınız süre içinde problemlerinizin çözümü için size yardımcı olan biri var mıydı? (Hayır ise 11.soruya geçiniz.)

Evet Hayır

10.Kimdi? (A a ıdaki noktalı bırakılan kısma kısaca yazar mısınız?)

.....
.....

11.Yeti tirme yurdunda birlikteli inizden mutluluk duydu unuz arkada larınız var mıydı? (Hayır ise 13. soruya geçiniz.)

Evet Hayır

12.Neden sizi mutlu ediyordu? (A a ıdaki noktalı bırakılan kısma kısaca yazar mısınız?)

.....
.....

13. Kurum de i ikli i yaptınız mı? (Hayır ise 15. soruya geçiniz.)

Evet Hayır

14. Neler hissettiniz? (A a ıdaki noktalı bırakılan kısma kısaca yazar mısınız?)

.....
.....

15.Yurttta toplam kaç yıl kaldınız?

.....

16.Biyolojik anne babanızı tanıyor musunuz?

Evet Hayır

Ek-2 Demografik Bilgi Formu-II

1. Cinsiyetiniz:

Erkek Kadın

2.Ya ınız:

24-28 29-33 34-39 40 -49 50-59

Ek- 3 Stresle Baş Etme Yolları Ölçeği

Aşağıda, stresli durumlar karşısında kişilerin davranış, düşünce ve tutumlarını belirten bazı cümleler verilmiştir. Lütfen, her cümleyi dikkatlice okuyunuz. Yaşamınızda karşılaştığınız sorunlarla başa çıkmak için, bu cümlelerde anlatılanları ne sıklıkla kullandığınızı düşünüp size uygun gelen cevabı işaretleyiniz. Hiç bir cümleyi cevapsız bırakmamaya çalışınız. Katkılarınız için teşekkür ederim.

NO	AÇIKLAMA	Hiçbir zaman kullanmıyorum	Çok nadir kullanıyorum	Bazen kullanıyorum	Çoğu zaman kullanıyorum	Her zaman kullanıyorum
1.	Bir sıkıntım oldu onu kimsenin bilmesini istemem.					
2.	Çevremdeki insanlardan problemi çözmede bana yardımcı olmalarını beklerim.					
3.	Olayın değerlendirilmesini yaparak en iyi kararı vermeye çalışırım.					
4.	"Allah'ın takdiri buymu" diye kendimi teselli ederim.					
5.	Sıkıntımdan kaçmak için derin nefesler alırım.					
6.	Bu deritten kurtulayım diye fakir fukaraya sadaka veririm.					
7.	Problemin ciddiyetini anlamaya çalışırım.					
8.	Sıkıntımdan uzaklaşmak için yürüyüşe çıkarırım ya da egzersiz yaparım.					
9.	"Hep benim yüzümden oldu" diye kendimi suçlarım.					
10.	"Her işte bir hayır vardır" diye düşünürüm.					
11.	Çiğdemde bulunduğum kötü durumu kimsenin bilmesini istemem.					
12.	Ne yapacağıma karar vermeden önce arkadaşlarımdan fikrini alırım.					
13.	"Bu benim suçum" diye kendimi eleştiririm.					
14.	Olanlardan kimseye söz etmemeyi tercih ederim.					
15.	Sıkıntımdan uzaklaşmak için derin nefeslere (alın verim, kahvehaneye vb.) giderim.					
16.	Neler olabileceğini düşünüp ona göre davranmaya çalışırım.					
17.	Öneri almak için ailemdeki bireylerle konuşurum.					
18.	Problemin çözümü için adanırım.					
19.	Sıkıntımdan kaçmak için olayı yavaşlatmaya ve böylece kararı ertelemeye çalışırım.					
20.	Alın yazısına ve bunun değişmeyeceğine inanırım.					
21.	Problemi adım adım çözmeye çalışırım.					
22.	Problemin çözümü için hocaya okunurum.					
23.	Dua ederek Allah'tan yardım dilerim.					

24.	Sıkıntımdan kaçınmak için her zamankinden daha fazla yerim ya da içerim.					
25.	Ne yapılacağı mı planlayıp ona göre davranırım.					
26.	Sorunun benden kaynaklandığını düşünürüm.					
27.	Sorunun gerçek nedenini anlayabilmek için bakalarına danışırım.					
28.	Nazarlık takarak, muska taşıyarak benzer olayların olmaması için çalışırım.					
29.	Duygularımı kimseyle paylaşmam, kendime saklarım.					
30.	Ne olup bittiğini anlayabilmek için sorunu enine boyuna düşünürüm.					
31.	Sorunun nedenleri hakkında kendime karşı hoşgörülü olmaya çalışırım.					

Ek-4 Beck Depresyon Envanteri

Sayın katılımcı, aşağıda gruplar halinde cümleler verilmektedir. Öncelikle her gruptaki cümleleri dikkatle okuyarak, **BUGÜN DAHA L GEÇEN HAFTA Ç NDE** kendinizi nasıl hissettiğinizi en iyi anlatan cümlenin yanındaki kutuya 'x' işareti koyunuz.

1.

0
1
2
3

 Kendimi üzüntülü ve sıkıntılı hissetmiyorum.

 - | |
|---|
| 1 |
| 2 |
| 3 |

 Kendimi üzüntülü ve sıkıntılı hissediyorum.

 - Hep üzüntülü ve sıkıntılıyım. Bundan kurtulamıyorum.

 - O kadar üzüntülü ve sıkıntılıyım ki artık dayanamıyorum.

2.

0
1
2
3

 Gelecek hakkında mutsuz ve karamsar değilim.

 - | |
|---|
| 1 |
| 2 |
| 3 |

 Gelecek hakkında karamsarım.

 - Gelecekte beklediğim hiçbir şey yok.

 - Gelecekte hakkında umutsuzum ve sanki hiçbir şey düzelmeyecekmi gibi geliyor.

3.

0
1
2
3

 Kendimi başarısız bir insan olarak görmüyorum.

 - | |
|---|
| 1 |
| 2 |
| 3 |

 Çevremdeki birçok kişiden daha çok başarısızlığım olmu gibi hissediyorum.

 - Geçmişte bakıldığında başarısızlıklarla dolu olduğunu görüyorum.

 - Kendimi tümüyle başarısız biri olarak görüyorum.

4.

0
1
2
3

 Birçok şeyden eskisi kadar zevk alıyorum.

 - | |
|---|
| 1 |
| 2 |
| 3 |

 Eskiden olduğu gibi her şeyden hoşlanmıyorum.

 - Artık hiçbir şey bana tam anlamıyla zevk vermiyor.

 - Her şeyden sıkılıyorum.

5.

0
1
2
3

 Kendimi herhangi bir şekilde suçlu hissetmiyorum.

6.

0
1
2
3

 Bana cezalandırılmam gibi gelmiyor.

7.

0
1
2
3

 Kendimden memnunum.

8.

0
1
2
3

 Başkalarından daha kötü olduğumu sanmıyorum.

9.

0
1
2
3

 Kendimi öldürmek gibi düşüncelerim yok.

10.

0
1
2
3

 Her zamankinden fazla içimden ağlamak gelmiyor.

11.

0
1
2
3

 İmdi her zaman olduğumdan daha sinirli değilim.

12.

0
1
2
3

 Başkaları ile görüşmek, konuşmak isteğimi kaybetmedim.

13.

0
1
2
3

 Eskiden olduğu gibi kolay karar verebiliyorum.

14.

0
1
2
3

 Aynada kendime baktı ımda de i iklik görmüyorum.

15.

0
1
2
3

 Eskisi kadar iyi çalı abiliyorum.

16.

0
1
2
3

 Her zamanki gibi iyi uyuyabiliyorum.

17.

0
1
2
3

 Her zamankinden daha çabuk yorulmuyorum.

18.

0
1
2
3

 tahım her zamanki gibi.

19.

0
1
2
3

 Son zamanlarda kilo vermedim.

20.

0
1
2
3

 Sa lı ım beni fazla endi elendirmiyor.

21.

0
1
2
3

 Son zamanlarda cinsel konulara olan ilgimde bir de i me fark etmedim.

Ek-5 Kendini Toparlama Gücü Ölçeği

Lütfen aşağıdaki her bir ifadeyi okuyarak sağ taraftaki size uygun rakamı işaretleyiniz.

No	Madde	Kesinlikle Katılmıyorum			Kesinlikle Katılıyorum			
1	Yaptığım planlara uyarım	1	2	3	4	5	6	7
2	İşlerin bir şekilde üstesinden gelirim	1	2	3	4	5	6	7
3	Bir başarısızlıktan çok kendine güvenirim	1	2	3	4	5	6	7
4	Bir işe ilgili olmak benim için önemlidir	1	2	3	4	5	6	7
5	Gerektiğinde kendi başıma ayakta kalabilirim	1	2	3	4	5	6	7
6	Hayatta başarımlarımla gurur duyarım	1	2	3	4	5	6	7
7	Genellikle ileriye dönük düşünürüm	1	2	3	4	5	6	7
8	Kendimle barışık biriyim	1	2	3	4	5	6	7
9	Zaman içinde birçok işi yapabileceğimi düşünürüm	1	2	3	4	5	6	7
10	Kararlı biriyim	1	2	3	4	5	6	7
11	Olayların ayrıntılarını genellikle merak etmem	1	2	3	4	5	6	7
12	İşleri zamanında yaparım	1	2	3	4	5	6	7
13	Disiplinli biriyim	1	2	3	4	5	6	7
14	Birçok işle ilgili biriyim	1	2	3	4	5	6	7
15	Çocuğuzaman gülecek bir iş bulurum	1	2	3	4	5	6	7
16	Zor durumlarda, kendime olan güvenim bana güç verir	1	2	3	4	5	6	7
17	Zor durumlarda insanların genellikle güvenebileceğimi düşünürüm	1	2	3	4	5	6	7
18	Genellikle bir duruma derinlik açısından bakabilirim	1	2	3	4	5	6	7
19	İstemesemde istemesemde bazen yapmak istediğimi/istemediğimi işlere kendimi ayarlarım	1	2	3	4	5	6	7
20	Hayatımın bir anlamı vardır	1	2	3	4	5	6	7
21	Hakkında bir iş yapamayacağım konulara takılıp kalmam	1	2	3	4	5	6	7
22	Zor bir durumdaysam genellikle bir çıkış yolu bulabilirim	1	2	3	4	5	6	7
23	Yapmak zorunda olduklarım için yeterli enerjiye sahibimdir	1	2	3	4	5	6	7
24	Beni istemeyen insanların olması benim için problem değildir	1	2	3	4	5	6	7

ÖZGEÇM



KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : Elif S. LAM
Doğum Tarihi : 09.07.1990
Doğum Yeri : İstanbul

LETİME

E-Posta : eliff312@hotmail.com

EĞİTİM BİLGİLERİ

2012- 2014 T.C. Maltepe Üniversitesi (Yüksek Lisans)
Klinik Psikoloji
2008-2012 T.C. Maltepe Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi (Lisans)
Psikoloji Bölümü
Sosyoloji Bölümü (Çift anadal programı)
2004-2008 Hasan Doğanlı Y.D.A. Lisesi
1996-2004 Feyzullah - Turgay Ciner İlköğretim Okulu

STAJ YAPTIĞI KURUMLAR

2011-2012 Türkiye Sipastik Çocuklar Vakfı (Dr. Bülent Madi yönlendirmesiyle
Üstün Yetenekli Çocukların Gözlemi)
2011-2012 Ataşehir Doğan Koleji (Anaokulu & İlköğretim kademesi- stajyer
okul psikoloğu)
2010-2011 Kidszone Çocuk Aktivite Merkezi (Oyun grubu Gözlem &
Floortime Uygulama)
2011 GATA Haydarpaşa Eğitim Hastanesi Komutanlığı Ruh Sağlığı ve
Hastalıkları Servisi (stajyer psikolog)
2010-2013 Gününün Çocuk ve Aile Danışmanlık Merkezi (stajyer psikolog)
2010 T.C. Adalet Bakanlığı İstanbul Denetimli Serbestlik ve Yardım
Merkezi (stajyer psikolog)
2010 T.C. Adalet Bakanlığı Adli Tıp Kurumu (4. ve 6. Hissas Kurulu)
2009-2010 İkem Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi (stajyer psikolog)

ÇALIŞTIĞI KURUMLAR

2012- ... Eyüboğlu Anaokulu Sabancı Üniversitesi Kampüsü- Okul
Psikoloğu.